ÁRA 40 LEJ
Kolozsvár,
1945 junius 17.
Vasárnap

Indul Asztalos István háborus beszámolója a fasiszta összeomlásról

VILÁGOSSÁG

II. ÉVFOLYAM | A ROMANIAI MAGYAR NÉP LAPJA | 141. SZÁM

Bontsanak zászlót a tudomány demokratikus képviselői

Irta: Jancsó Elemér

A kolozsvári román egyetem visszatérése és a magyar egyetem megalapitása Erdély fővárosában olyan történeti esemény, amelynek jelentőségét ma még fel sem tudjuk kellőkép mérni a dunavölgyi népek életében. Annyi gyülölködés és meddő harc után ugyanegy városban, testvéri együttélésben indul el uj utjára a két egyetem, hogy a soviniszta multat felszámolva, megkezdje a nagy épitőmunkát: a román és magyar ifjuság demokratikus arculatának kialakitását. A mult és a jövő mesgyéjén állva nem szabad azonban abba a téves ábrándba esnünk, hogy ez a munka könnyü lesz. A mult kisértetei még közöttünk járnak, a reakció uj álarcban jelentkezik mindkét oldalon, a lelkek mélyébe évődött fasiszta méreg végső eltávolitása pedig igazában még a jövő feladata.

Készüljünk fel tehát a harcra! Ezt a harcot a demokratikus erők éppugy meg fogják nyerni, mint ahogy eddig is lépésről lépésre haladva, céltudatosan győztek nem egy nehéz belső csatában.

A kolozsvári román és magyar testvér-egyetemek megteremtése a romániai, nagyobb távlatból nézve pedig a középeurópai demokrácia nagy diadala. Az egyetem minden nép életében a tudományos élet, a nemzeti müvelődés legjelentősebb jelképe. De az egyetem önmagában véve csak külső keret, amelynek jelentősége attól a szellemtől függ, amely ezt a keretet betölti. Rendkivül fontos tehát, hogy ezt a keretet olyan szellem töltse be, amelyik valóban a két nép kibékülését szolgálja a tudomány eszközeivel. A tanárok és az ifjuság együttmüködésének már a kezdetben olyannak kell lennie, hogy később semmi nehézség fel ne merülhessen. A román és magyar demokrata ifjuság összefogása ebből a szempontból biztató igéret. Hisszük, hogy az ifjuság vonalán a két nép megértését szolgáló erők kezében lesz az irányitás. A Móricz Zsigmond-kör most megindult munkája uj és bátor lépés a magyar ifjuság életében és szilárd biztositék arra nézve, hogy az ifjuság a maga soraiból ki akarja és ki is tudja küszöbölni a fasiszta elemeket és véglegesen meg akar szabadulni a soviniszta nemzetszemlélet még meglévő csökevényeitől is.

A két egyetem tanárainak és tanszemélyzetének tudományos együttmüködése terén néhány találkozón és elvi nyilatkozaton kivül még semmi sem történt. A komoly és rendszeres együttmüködés természetesen csak akkor indulhat meg, ha a visszatérő román egyetem tanárai már itt lesznek és a most alakuló magyar egyetem végleges megszervezése is befejeződik. Az előkészitő munkának azonban már most meg kell indulnia. A problémák nagysága és sokrétüsége alapos és komoly előkészitő munkát kiván mindkét részről. Rendkivül fontos, hogy a két egyetem tudományos együttmüködését egységesen és tervszerüen dolgozzuk előre ki, hogy azt később ne a véletlenek és esetlegességek irányitsák. Szükség van tehát mindenek előtt egy olyan román-magyar kulturális egyesület megalakitására, amely ezt az egységes vezetést kézbe vegye, irányitsa és a már eddig is annyiszor hangoztatott együttmüködést meg is valósitsa. Ennek a nagy egyesületnek a szakosztályai végeznék el fakultásonkint az együttmüködés munkáját, népszerü és szakelőadásai révén viszont az egyesület az egyetemen kivülálló közönség: a munkásság és a haladó értelmiség, sőt a parasztság nagy tömegeit is bekapcsolhatná majd ebbe a munkába.

A román-magyar kulturális egyesület mellett szükség van egy olyan tudományos intézet létesitésére is, amely egyrészt a két egyetem tudományos utánpótlását szolgálná, másrészt a két nép multját, közös együttélését dolgozná fel a haladó és a mai demokratikus világ szempontjaihoz alkalmazkodó tudományos módszerrel. Mindkét nép részéről megvan erre a lehetőség. Kitünő szakemberek, elsőrangu szakmunkák bizonyitják, hogy ezen a téren a külső adottságok nem fognak hiányozni. A mult káros hagyományaival azonban itt is le kell számolni. A nemzeti kizárólagosságot hirdető tudományszemléletnek nincs és nem lehet többé szerepe a megujuló Középeurópában. Kolozsvár két testvéregyeteme a Duna-táj népeinek megértését szolgáló tudományos intézet létrehozásával példát adhatna a hasonló fejlődés utján elindult szomszéd népeknek is. A nyelvészet, irodalom, történelem és a közös mult oly sok müvelődési kapcsolatainak feldolgozása által a tudósok szigoruan vett tudományos munkásságukon kivül Románia testvérnépeinek igazi demokratizálását is szolgálnák. Az intézet folyóiratai, évkönyvei és kiadványai viszont véglegesen kialakithatnák azt a közös tudományszemléletet, amely a román és a magyar demokrácia egyik legszilárdabb pillére lehet.

A két nép kölcsönös megismerését célzó elvi-elméleti kisérleteken tul ma már konkrétumokról is beszélhetünk. A kolozsvári állami magyar egyetem fiatal tanárai tervet dolgoztak ki egy 10—10 kötetből álló könyvsorozat kiadására, amelynek célja a két nép életének, történelmének, müvelődésének kölcsönös megismertetése volna. Tiz kötet magyar nyelven fogja majd megismertetni a magyar közönséggel a román történelmet, irodalmat és a román müvelődés egész területét. Tiz kötet román nyelven a román közönséggel ismertetné meg a magyar müvelődés előtte ismeretlen világát. A kötetek irói a román és a magyar egyetem demokrata tanárai lesznek, akik uj szempontból, a mult hibás tudományszemléletét elvetve, már neki is fogtak ennek az uttörő programnak a megvalósitásához. Hisszük, hogy ez a könyvsorozat, amely elsősorban a két nép szellemiségének legszélesebb rétegeit óhajtja tájékoztatni, komoly tett lesz a románság és magyarság lelki kibékülése terén.

Kolozsvár régi falai között uj hittel, uj munka indul. Erdély fővárosa mindkét nép szellemi központja. A visszatérő román egyetem és a most megalapitott állami magyar egyetem tanárait és tanulóit Kolozsvár lakossága nemzetiségi különbség nélkül szeretettel várja. A két egyetemnek azonban egész Románia számára példát kell mutatnia a kulturális együttmüködés azonnali megkezdésével. Az idő sürget, a feladatok nagysága nem tür több halasztást. Föl tehát az épitő munkára, bontsanak zászlót a tudomány demokratikus képviselői is az emberi haladásért folytatott nagy harcban, országunk és népeink boldogabb jövőjéért!

Feloszlatták az angol parlamentet

Hitler Irországban bujkál?

Az olasz pártok kijelölték az uj olasz miniszterelnököt

LONDON, junius 16. (Rádió) Az angol parlamentet tegnap ünnepélyes formák között elnapolták. Röviddel ezután, ugyancsak a hagyományos formák között a király feloszlatta a parlamentet. A választásokat julius 5-én fogják megtartani. Egyes kerületekben, különböző okok miatt csak julius 12-én kerül sor a választásokra.

MOSZKVA, junius 16. (Rádió) Truman, az Egyesült Államok elnöke az alábbi táviratot intézte Sztalin tábornagyhoz:

„Kérem fogadja ugy a magam, mint az Egyesült Államok kormánya nevében hálás köszönetemet a junius 12-én hozzám intézett üdvözletéért. Az a meggyőződésem, hogy a béke fenntartása érdekében és a nemzetközi jóviszony ápolására további együttmüködésünk éppen olyan sikerrel fog járni, mint a német fasiszta állam ellen vivott közös harcunk. Örülök, hogy a közeljövőben találkozhatom Önnel és kimeritően tárgyalhatnak a közös problémákról".

A szanfranciszkói konferencia elé akarják terjeszteni a franciák a levantei viszályt

PÁRIS, junius 16. (Rádió.) Bidault francia külügyminiszter, az ideiglenes tanácsadó nemzetgyülés előtt beszédet mondott, amelyben leszögezte, hogy Franciaország szivesen az Egyesült Nemzetek szanfranciszkói konferenciája elé terjeszti a levantei viszályt.

A levantei viszály megoldására a francia parlamenti vizsgálóbizottság azt az ajánlatot tette, hogy küldjenek Sziriába és Libanonba független angol és francia képviselőkből álló bizottságokat, akik a helyszinen állapitsák meg a való helyzetet.

Nem fedik fel Ribbentrop elfogatásának részleteit

LONDON, junius 16. (Rádió.) Ribbentrop volt német külügyminisztert a szövetséges főhadiszállásra vitték. Elfogatásának körülményeiről azért nem adtak részletesebb tájékoztatást, mivel még számos kisebb hitlerista szabadlábon van. Annak a szervezetnek történetét, mely hurokra keritette a hitlerista vezetőket, egészen ezeknek az elfogatásáig nem lehet felfedni.

Feruccio Parri az uj olasz miniszterelnök

RÓMA, junius 16. (Rádió.) Az uj olasz kormány miniszterelnökévé **Feruccio Parrit, az olasz ellenállási mozgalom vezetőjét** választották meg. A legutóbbi napokban mind népszerübbé vált politikai körökben az a gondolat, hogy Parrit, a felszabaditó mozgalom harcos különitményeinek vezérét jelöljék a miniszterelnöki tisztségre. Csütörtökön a hét olasz politikai párt vezetője közös üzenetet intézett Parrihoz, hogy utazzék Rómába. Parri eleget tett a kérésnek és a római tárgyalások nyomán következett be miniszterelnöki kinevezése. Az uj miniszterelnök tárgyalásokat folytatott Bonomi volt miniszterelnökkel és a pártok vezetőivel.

A Daily Mail azt irja, hogy Hitler asszonyruhában bujkál Irországban

LONDON, junius 16. (Rádió). A londoni „Daily Mail" azt irja, hogy Hitler Irországban rejtőzött el. A lap közlése szerint a „Führer" női ruhába öltözve bujkál Dublinban.

Nehru — szabadlábon

BOMBAY, junius 16. (Rádió.) A beérkezett hirek szerint szó van arról, hogy Ghandi és Dzsinnah még a junius 25-re kitüzött simlai konferencia előtt külön tárgyalást folytasson lord Wavell indiai angol alkirállyal.

Az indiai Kongresszusi Párt munkabizottságának tagjai először vettek részt a párt tanácskozásain börtönből való kiszabadulásuk óta. A szabadlábrahelyezettek között van Pandit Jaharvalal Nehru is, aki letartóztatása előtt a Kongresszusi Párt elnöke volt.

A hindu lapok, köztük a Ghandi fiának szerkesztésében megjelenő „Hindustan Times" is, megállapitják, hogy a hindu vezetők szabadlábrahelyezése kedvezően hangolta a közvéleményt.

Dzsinnah, a Mohamedán Liga vezetője azt kérte, hogy két héttel halasszák el a simlai tanácskozásokat, hogy megbeszéléseket folytathasson pártja munkabizottságával.

Franco mégsem adja ki Lavalt

PÁRIS, junius 16. (Rador.) Laval **németbérenc francia miniszterelnök**, akit a napokban kellett volna átadni a francia hatóságoknak kijelentette, **hogy nem hajlandó francia biróság elé állni. A francia kormány ugy határozott, hogy Pierre Laval pörét távollétében fogják letárgyalni.**

Halálra itélték Ante Pavelicset

ZÁGRÁB, junius 16. (Rádió.) A zágrábi népbiróság Ante Pavelicset, a horvát fasiszták „poglavnikjának" nevezett vezérét halálra itélték.

Még az angol választások előtt sor kerül a háromhatalmi konferenciára

LONDON, junius 16. (Rador.) Churchill miniszterelnök az alsóház mai legutolsó ülésén bejelentette, hogy a háromhatalmi találkozóra még az angliai választások eredményének kihirdetése előtt sor kerül. Közölte, hogy Attlee, a munkáspárt vezérét felkérte a tanácskozásokon való részvételre. Közölte, hogy a szovjet—angol viszonyban lényeges javulás állott be, különösen a lengyel kérdést illetően.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A Ferencrendiek nyomdájában,

ahol 1848-ban a székely szabadságharcosok kiáltványai készültek, most pedig magyar—orosz társalgó könyvet állítanak elő a gépek

KOLOZSVÁR, június 16. Vaskos, 270 oldalas könyvecske került a napokban a szerkesztőségbe. A fehér címlap vörös betükkel hirdeti: módszeres magyar—orosz társalgó, összefoglaló nyelvannal. Szerkesztette P. Mezei Mór — s alább ugyanez oroszul.

Már a szerkesztő neve előtt a P betü sejttette, hogy a nyomtatvány összefüggésben van a megujuló s igazi hivatására: a nép minden téren való nevelésére és lelki épségbentartására ráébredő egyházzal. Az impresszum adatai aztán meg is győztek sejtésünk alapos voltáról. Mert az első lap alján ez áll: *Bonaventura kiadás, 1945.*

Az adatok, ime, arra a szerzetre vallanak, melynek tagjai mindenre elszántan vállalták az erdélyi sorsot s Csiksomlyón éppenugy, mint Kolozsvárt, meghuzódtak évszázados klastromaik zugaiban. Az assisi költő, a Poverello unokái ők, azé, aki a puszta emberi szó fegyverével állt a Gubbioi Farkas elébe.

Kezünkben a ferencrendiek nyomdájának legfrissebb kiadványával meg sem állunk, amig a nyomdába nem érünk. Érdekel a környezet, mely minden ódonsága ellenére az idővel ilyen mértékben képes lépést tartani.

Az óvári kolostor

ölnyi vastagságu falai még a középkor nyirkos lehelletét árasztják, de már bent, a kacskaringós folyosók utvesztőjéből hirtelen kinyiló világos, felsőablaku nyomdateremben jellegzetes ólom-festék szag, és korszerü felszerelés fogad. Egy másik terem a könyvkötészeté. Az egyik asztalon ott találom a legfrissebb nyomtatvány még kötetlen példányainak halmazát, testvéri egyetértésben a Páduai Szent Antal tiszteletére irt imakönyv piros garmadával.

A nyomda vezetője készséggel vállalja kalauzolásomat, multban, jelenben. Mindenekelőtt bemutat Rókus és Ádvent testvérnek, akik éppen könyvkötéssel foglalatoskodnak, s képzelt mesterember mivoltukat felgyürt inguji és a szerzetes csuha e é kötött viaszosvászon kötény jelképezi. Megkérem a vezetőt, aki most az én vezetőm is (mellesleg megjegyezve akkor került ide a nyomdába, amikor a klastromudvar hatalmas diófái még csemeték voltak), beszeljen valamit a tudós páterről, aki a testes könyvet egybeszerkesztette.

— Mezei páter az ősz ó a éjfélnapot eggyétéve dolgozott. A szláv nyelvvel még mint a Csucsa-környéki szlávkatolikusok lelki gondozój ismerkedett volt meg. Ez a munkája — ahogy ómaga vallja, itt az előszóban — *„segitőtárs akar lenni azok számára, akik inkább kézzel-lábbal, semmint szájjal igyekeznek megértetni magukat ügyes-bajos dolgaikban... át akar segiteni azokon a nehézségeken, amelyek az orosz katonákkal való társalgásban felmerülnek."*

A könyvet szerzetesek szedték, nyomtatták, füzték...

Valami eszembe jut erről: évekkel ezelőtt egy hatalmas, guillotine-szerü szerszámot mutatott nekem itt a zárdában egy öreg szerzetes. Megkérem vezetőmet, vigyen el a szobába, ahol őrzik, hisz, ha mlékezetem nem csal, ez itt az ősöe és kutfeje mindennek: Kájoni János háromévszázados könyvsajtója, mely a csiksomlyói zárdából került volt ide.

Elindultunk a félhomályos, zegzugos folyosón. Mintha szikába vájták volna emberi menedékhelynek, olyan tömörek ezek a falak. Nem csoda, hogy semminő történelmi dulás nem tudott erőt venni rajtuk.

Végre ott állunk

a különös faalkotmány

előtt. A boltives ablak régi ólombetükre világit; faládikákban vannak, mutatván, hogy tartalmuknak már csak muzeumi jelentősége van. A falmentén, hosszu asztalon, furcsánál-furcsább régi nyomdász-szerszámok: faragott kézirattarió (tenaculum), szedővas, aranyozó pálca disznóagyarral a végiben. A „Guillotine" pocán, egymagasságban a prés-ólom hatalmas gombjával, jókora bőrkötésü könyv. Énekeskönyv, 1805-ből, egyike annak a számtalan iskolai és egyházi könyvnek, melyeket 1675-től fogva ugyanez az emberi veritékkel megszentelt derék szerszám segitett világra.

Vezetőm kezembe nyom egy füzetet, mely a csiksomlyói zárdát ismerteti. A Kájoni-féle könyvsajtó fejezetére lapoz. Tekintetem az első kiadvány, a Cantionale Catolicum bevezetőjének ama soraira esik, ahol a szerző müve céljáról beszél: ... *„hogy az Isteni szeretetre felinditsa az embereket, és a Mennyei Szent Tüzet felgyujtsa a meghült szivekben..."*

Ime, némi korszerü változtatással, ugyanaz a hang, mely most, 1945-ben a magyar—orosz társalgó előszavát is áthatja, hisz e mü szerzője is megértésre, vagyis szeretetre akarja „felinditani az embereket."

De azért mégsem itt, hanem időben jó két századdal feljebb vélek találkozni azzal a szellemmel, mely

a jó terenoes barátokat

koronkint el eljegyezte a haladással. A füzet szerzője — némi ellenérzéssel ugyan —, de arról is tájékoztat, hogy *ugyanez a kezdetlegesnek látszó szerkezet sokszorosította 1848-ban a székely szabadságharcosok kiáltványait és ujságjait*, a Hadilap-ot és a Csiki Gyutacs-ot! S érdemeit nem kisebbiti az sem, hogy Kájoni János szerepét ezidőben a zardafőnök vonakodása miatt egy református prédikator-kapitány, Biró Sándor vette át...

A régi fagépezet előtt most hajtunk csak igazán, a nagy idők tanujának kijáró tisztelettel, fejet. Valaha ugyanazt a célt szolgálta, mint tőle nem messzire Gábor Áron ágyui. S bizonyára az akkori csiksomlyói székely szerzetesek közt is akadt nem egy, aki — a zárdafőnök aulikus szolgalelkűsége ellenére — lelkesen és szivósan nyujtott a református lelkész-kapitánynak segitő kezet, akik testvéri találkozást ünnepeltek a szabadságért való küzdelem igézetében.

JÉKELY ZOLTÁN

Szorjet gyermekek üdülése

Ez év nyarán a szovjet gyermekek az eddiginél nagyobb számban üdülhetnek a pionir szervezetek táboraiban. A szanatóriumi táborozás 40 napig, az általános táborozás 3 hétig fog tartani. Összesen 1,675 ezer gyerek vesz részt a nyári táborozásokon, elsősorban a frontharcosok gyermekei. Ebben az évben nyilnak meg először a Litván, Lett és Eszt Szovjetköztársaságok pionirtáborai. A legalkalmasabb nyaralókat és a legkényelmesebb házakat foglalták le a gyermekek számára. Az Ukrán Szovjetköztársaságban 153.000 gyermek fog üdülni. Kétszer annyi, mint az elmult évben. Elsősorban az olaj-, vas- és gépipari üzemek munkásainak gyermekeit viszik el.

A borzalmak filmje

Moszkvai jelentés szerint a szovjet fővárosban bemutatták az auschwitzi hirhedt haláltáborról készitett filmet. A film feltünteti a fasiszta höhérok kivégzési módszereit, megmutatja a halotthamvasztó kamrákat, a fojtógázak használatára berendezett termeket és a nyaktilókat. Szemlélteti a film a nagyraktárakat is, amelyeket a hitlerista pribékek zsufolásig megtöltöttek az áldozatok ingóságaival. Böröndhegyek láthatók itt, szemüveghalmok, 43.000 pár cipő, óriási mennyiségü össze-vissza dobált felsőruha és más holmik. Megörökitette a filmfelvevőgép lencséje a táborból élve kiszabadult csekélyszámu foglyot is, akik felszabaditásuk kor csontig le voltak soványodva. A táborban sikerült megtalálni sok pribék fényképét is. Nem kétséges, hogy nemsokára a bünösök elitéléséről is jelenhetnek meg fényképek.

Nagyvonalu tervek gazdasági életünk ujjáépitésére

A politika közgazdasági megfogalmazásában nem egyéb mint a népek gazdasági jólétének magasabb értelemben vett irányitása. A demokratikus politika pedig ilyen értelemben a széles néprétegek gazdasági színvonalának, jólétének emelését tüzi ki céljául.

Azzal tehát, hogy az ország demokratikus szellemben történő ujjáépitését vállaljuk, a különböző politikai természetü célok mellett a széles néprétegek gazdasági jólétének kiépitéséért küzdünk. Ilyen gazdasági szemlélet után, és a jelenségeket összefüggésükkel együtt vizsgálva, érthetjük csak meg a Groza-kormány politikáját, annak alkotásait, igazi céljait, és azokat az akadályokat, amelyek e célok elé meredtek.

Március 6-ika, a Groza-kormány uralomrajutásának napja nem csak politikai téren jelenti a demokrácia diadalát, hanem gazdasági síkon is.

A Groza-kormány a munkásegységfront és a parasztság, valamint a haladó szellemü polgárság kormánya. Ehhez mérten gazdasági törekvései is három pilléren nyugszanak: a földreformon, a reakciósok üzérkedő hadának a termelésből való eltávolitásán és a Szovjetunióval történt gazdasági megállapodáson.

A háboru Romániát sokkal kevésbé érintette, mint a környező államokat, a Románia közgazdasági életében is évekre kiható nehézségeket okozott az, hogy az ipar termelte javakat, a nemzeti termelés nagy részét évek hosszu során át a háboru szivta fel. Ez áruhiányt okozott, amelyet éppen a háboru okozta nyersanyaghiány miatt egyik napról a másikra áthidalni nem lehet.

Éppen ezért ma már világos: demokráciánk és benne a mi életünk sorsát az dönti el, milyen mértékben tudjuk a hiányzó árukat pótolni? Iparunk és mezőgazdaságunk termékeit milyen mértékben tudjuk mennyiségileg egymáshoz viszonyitani, pénzünknek milyen árufedezetet tudunk biztositani? Mert mindennél fontosabb ma az, hogy a falvak népe ez összel minél több árucikket kaphasson cserébe a piacon mezőgazdasági termékeiért. Végeredményben a városi lakosság sorsát is ez dönti el, mert olcsó mezőgazdasági piacra csak akkor s csak ugy gondolhatunk, ha olcsó ipari piacot tudunk teremteni. Végeredményben tehát iparunkon, iparunk teljesitőképességén mulik a demokrácia s vele a népek jóléte.

„Ti a barázdákat szántsátok, a városi munkásság pedig traktorokat termel nektek" — mondotta miniszterelnökünk brassói beszédében, és ezzel igazában megszabta a falu és a város közötti viszonyt, amely a falusi és a városi munkásság testvériségén alapszik. Ebben az értelemben beszélünk az ipari termelés demokrata szellemben történő ujjáépitéséről is.

Közgazdasági életünk ujjáépitésének korszakot alkotó jelentőségét azonban nem csak a demokraták látják. Nem csupán a demokraták tudják, hogy a gazdasági élet kiegyensulyozottságán, ujjáépitésén áll vagy bukik a népek szabadságának ügye, hanem jól tudja azt a reakció is. Előbb politikailag igyekeztek elbuktatni a demokráciát a sovinizmus szitásával, rémhirek terjesztésével és más eszközökkel, itt azonban csatát vesztettek. A reakció tehát megkereste a lehető leghatásosabb fegyverét: a gazdasági szabotázst és minden erejével azon van, hogy induló békegazdálkodásunkat akadályozza, hogy a demokrata kormány rendszabályait érvénytelenitse. A kormány minden társadalmi és gazdasági tényezőt megmozditott a termelés fokozásának érdekében, helyet és részt biztositva mindenkinek a munkástól a kisiparosig, a kistőkéstől a nagykapitalistákig. Gheorghiu-Dej közlekedésügyi miniszter a kormány gazdasági bizottságának vezetőjét idézzük arra vonatkozólag, hogy miként válaszolt a reakció a kormánynak erre a felszólitására: „Ellenségeink különösképpen gazdasági téren tevékenykednek ellenünk. Itt egyesült a reakció minden sötét ereje mindaz ellen, ami a nép érdeke, ami a gazdasági élet állandósulásához, az ország haladásához vezet".

Természetesen, a kormánynak rendelkezésére állanak az eszközök, amelyekkel az ellenintézkedéseket megteheti. Amikor ezt mondjuk, nem közigazgatási rendszabályokra gondolunk első sorban, bár Gheorghiu-Dej bejelentette a legkiméletlenebb harcot a spekulánsok és a gazdasági szabotálók ellen, hanem mindenek előtt a városi munkásság öntudatos akaratára, a falvak népének ragaszkodására ujonnan megszerzett földjéhez és gondolunk arra a végtelen jóakaratra, segitenő akarásra, amelyet a Szovjetunió mutatott irányunkban a szovjet—román kereskedelmi szerződés megkötésével. E kereskedelmi szerződés alapján, amely egyrészt biztositja közgazdasági életünk nem egy nyersanyagszükségletét, szovjet—román pénzügyi és ipari vállalatokat alapitanak ötven százalékban szovjet állami, ötven százalékban román állami vagy magántőke érdekeltségekkel. A szovjet—román tőkeérdekeltségek legelső sorban a nehézipar és a bányászat felé épülnek majd ki. Mi, örök tőkeszegénységben szenvedő erdélyiek, akiknek egyaránt vannak iparositási és bányászati céljaink, különös figyelemmel forulunk az uj vállalatok létesitése felé.

A Groza-kormány nagyvonalu terveinek tehát megvannak a gazdasági alapjai. Az akadályok pedig, amelyek pillanatnyilag e tervek megvalósitása előtt állanak, nem leküzdhetetlenek. A kormány tehát biztos nyugalommal tekinthet az akadályokon tul épülő lehetőségekre. Ezek a lehetőségek a szomszédos kisnépek épülő testvériességének, baráti viszonyának gazdasági elmélyitésében rejlenek.

A március hatodika óta eltelt negyed év után már bontakozik a láthatáron a világ nyersanyagokban leggazdagabb országának, a Szovjetuniónak barátságára szánuló kisnépek gazdasági szövetségének képe.

SOMLYAI LÁSZLÓ

Ne feledje el:
az állami osztálysorsjáték
huzása junius 22—23-án
Sorsjegyet
Titán főelárusitónál vásárolhat,
Szabadság-tér 32

Magyar huszártisztből — az egész dolgozó emberiség hőse

Egy magyar huszárzászlós a mult világháboruban a Bruszilov-offenziva alkalmával orosz hadifogságba került. A szibériai hadifogolytábor szürke mindennapjaiban is talált magának foglalkozást a Mátészalkáról idegenbeszakadt Zalka Máté. A huszárzászlós, a „tiszti"-láger lakója mindennap felkeresi a legénységi barakokat. Vigasztalja, istápolja az elesett embereket. A legénység közé még egy tiszt jár, aki előadásokat tart a bakáknak. A szocializmusról beszél, Rákosi Mátyásnak hivják.

A két fiatal tiszt

megismerkedik. Zalka Máté lelkében egyre hangosabban és tisztábban érlelődik meg a gondolat:

„Nem ez a háboru dönti el a magyar nép sorsát."

A mátészalkai huszár szeme előtt kitárul az uj világ. Az októberi forradalom kitörésekor belép a Vörös Gárdába és két hónap mulva már mint választott ezredparancsnok harcol a szibériai ellenforradalmárok ellen.

Nevét szárnyrakapja a hir, fontos feladatot biznak rá. Egy nagy aranyrakománnyal kell Szibériából európai Oroszországba utaznia. Az utról személyesen tesz jelentést Leninnek. A lengyel intervenció elleni harcban a nemzetközi brigád élén Zalka vezeti a Kiev sorsát eldöntő rohamot. Sztalin is látta ezt a rohamot. Harcol Wrangel ellen Krimben és csapatával elsőnek érkezik be az égő Szeba ztopolba.

Az oroszországi polgárháboru befejezése után

Törökországba

megy és Kemény ezredes néven szervezi meg Kemál pasa lovasságát. A szmirnai csatában, amely eldöntötte a török—görög háborut, Zalka vezette a lovassági rohamot. Kemál pasa saját melléről vette le a kitüntetést és tüzte hős ezredese mellére.

A béke éveiben Zalka iróvá fejlődött. Könyvei közül legnépszerübb „Doberdó" cimü regénye. A magyar baka vértanusorsát irja le ebben a könyvében, izzó gyülölettel a Habsburgok és a német imperializmus ellen. „Jeruzsálem" cimü munkájában Dózsával foglalkozik.

A Szentföld, amelyet Dózsa hadainak el kell foglalnia, Magyarország. A spanyol háboru kitörésekor Lukács tábornok néven vezeti a nemzetközi brigádot a spanyol, a német és az olaszfasiszták ellen. Neve hónapok alatt legendássá válik. A Lukács-brigádhoz tartozott

a magyar munkásokból és parasztokból álló

„Rákosi-zászlóalj". A magyar huszártiszt-forradalmár itt hősi halált halt a világszabadságért. Temetésén az 1920-as flottalázadás vezetője, Marty az egész dolgozó emberiség hősének nevezte.

— Zalkában hiány nélkül megvolt — mondotta többek között — a magyar katona vitézsége, Dózsa, Rákóczi és Kossuth katonáié, megsokszorozva mindazzal, amit a nagy októberi forradalom adott az emberiségnek.

A MEGSZÁLLÁSTÓL A FELSZABADULÁSIG

IRÓ A HADAK UTJÁN

Asztalos István feljegyzései

ELSŐ KÖZLEMÉNY

Elindultam katonának

S reggel jött a parancsolat
violaszin pecsét alatt...

Tagadhatatlan, hogy sokkal nehezebb dolgom akadt ezzel az irással, mint a néhai hadból megtért obsitosnak az ő mesélgetéseivel. Neki legfeljebb egy diák tüsszentett közbe, ha túlontúl elragadta a „visszaemlékezés" és igen nagyon nekieresztette a mondókáját. Aztán ő nem ujságban közölte „dicsőséges tetteit", hanem csak ugy né, kegyként kocsmában s iszogatás közben. Én azonban ujságba irom s dicsőségesnek sem merném éppen jelölni a velem kapcsolatos hadieseményeket, mert ahhoz tulsok ujságolvasó szemtanu él Erdélyben s félek, hogy igen nagy tüsszentés támadna.

Még a címben jelzett „hadak útjá"-ról is be kell vallanom, hogy azt hol gyalog, hol meg kóbor alatt, szekéren tettem meg Szovátától Egerig és, hogy is mondjam csak, igen — hátrálva. (A „szaladva" szót restellem leirni, a „visszavonulva" tul hivatalos, az „elszakadó mozdulat" — ez meg német találmány, tehát: hátrálva.) Ott aztán megszöktem. Hamarább nem lehetett. De általánosan ilyen dicsőséges volt a magyar hadak utja mindenfelé. Őrmestertől lefelé hátrált s ahol csak tehette, széledt szereden-széjjel minden tagja. Ő, nem mintha a magyarságnál a bátorság csak őrmestertől felfele kezdődnék, féire ne értsen senki, hanem egészen más, sokkal másabb okokból. Nem volt gyávább például a magyar paraszt most sem, mint mondjuk 15-ben, mikor nekivihették a géppuskatüznek s dőlt halomra, mint kasza alatt a buza, csak — okosabb. S mivel én közöttük voltam, mint egyszerü szakaszvezető ur, hát én sem akartam hátrébb maradni népemnél az okosságban s aztán ez az oka, hogy a hadak útját ilyen rákmódján jártam végig. Kezdhetném így is, hogy bizony sokszor már olyanformán voltunk: hol én szaladtam elől, hol a többiek szaladtak én utánam... De inkább kezdem, ahogy mégis csak szokás, a legelején, a behivóval.

Azt hiszem, soha el nem tudom már panaszolni, hogy mennyi gondot és ijedelmet okozott nekem a háború egész ideje alatt a behívótól való félelem. Bármit is terveztem, belém kotlósodott rögtön, ha a behivóra gondoltam. Az összes hivatalos-féle emberek közül már a postástól ijedeztem a legjobban. Négy évig mind ijedeztem, mikor 44 tavaszán nekem is meghozta aztán. Mert mire a német hadijelentés az utolsó szovjet harckocsikat is szétlődözte, csehül állott már a német csizma sorsa Ukrajnában. Taposta a sarat ugyancsak visszafelé s a német főhadiszállás fogvicsorgatva parancsolta meg úri-Magyarországnak is a totális mozgósitást s a parancscsal egyidejüleg a páncélosait is átküldte a Lajtán. Erre a mindenre patentirozott magyar kormány szineváltozott egyet, Kállayt felváltotta Sztójay — futotta a Horthy-féle garniturából bőven — s két hét mulva aztán nekifeküdhetett az ország a feudálizmus által hirdetett „szent háborunak".

Itt közbe kell vessek valamit. Volt Magyarországon a feudalizmusnak egy ötesztendős álma: valahogy ilyenforma: a németek megverik ugyan a szovjetet, de belepusztulnak ők maguk is, Magyarországot akkor megszállják a diadalmas angolok és földet osztanak az — arisztokráciának. Talán ez magyarázza meg a Kállay-kettős titkát.

De menjünk csak tovább. Tehát egy márciusvégi reggel beállitott hozzám is a postás.

— Meghivó a bálba — mondta s hogy: — Anyja Deretei Róza? — kérdezte maga elé tartva behivómat.

— Igen, bár ne szült volna — keseredtem el rögtön.

— Az nem énrám tartozik — jelentette ki. — Irja alá, hogy átvette — adta át a behivót.

— Na Kedves, megjött a cédula — mutattam be a reggeli jóhirt.

— Megjött a pénz? Mennyi?... örvendezett a feleségem. A behivó is olyan rózsaszinü forma volt, akár a pénzeslevél. Erősen pénz nélkül voltunk, mint mindig, éppen azt vártunk valahonnan. S hiába erősitettem, nem akarta elhinni, hogy nem pénzes utalvány. Szidott, hogy ne bolondozzam, jól tudom, hogy ki kell fizetni a házbért s ragaszkodott a pénzeslevélhez mindenáron. Csak akkor ijedt igazán, mikor ő is elolvasta aztán, hogy: „Asztalos István szakaszvezető, anyja: Deretei Róza, bevonulni köteles, még pedig azonnalra".

Igy kezdődött hát az én háborum s igy még elég kedvesen kezdődött, csak a folytatása lett mindinkább komorabb.

Harmadnap már a vonat lépcsőjéről hagyakoztam a feleségemnek.

— Pénzt ne küldj ... Adósságot meg egyelőre ne fizess!

Ezt ő meg is igérte rögtön, sze amennyi pénzt én a gondjaira bíztam, az nem éppen a sokaságával okozott neki gondot, azt is kölcsön kértem, míg a kiadómtól kap majd. Dehát beszéltem, hagyakoztam csendesen, hogy el ne hatalmasodjék rajtam a szomorúság, s ő meg beszélt s igérte, úgy csinálja, hogy el ne fakadjon sírva. A vége mégis csak az lett, hogy mind kevesebbet szóltunk s küszködtünk a szemünkkel, ő már nem is küszködött aztán, nézett reám árván s a két orcáján pergett végig a könnye.

Aztán ment a vonat, hogy engem messze vigyen.

Százados Ur, alázatosan jelentem...

Ugye fiuk, szép élet a katonaélet,
Csak az a baj, sejhaj,
Csak az a baj, hogy nehéz a
viselet.

Egy egészségügyi alakulathoz osztottak be, mint számvivő tisztest. Fel sem öltöztettek, hanem sokadmagammal egy közeli faluba küldtek, hogy várjunk ott további parancsra. Két napig aztán egyebet sem csináltunk ott, mint hevertünk a szalmán. Egy félig elkészült kultúrház termébe szállásoltak bennünket. Április volt s olyan kutyának sem való idő. Majd minden éjjel viharzott, havazott, fújta be az ablakréseken a havat. Fáztunk a gyér szalmán, akár az úri-kutya. Sokszor már egészen beléizzadtam a sok reszketésbe. Íróságom alatt kezdtem már elszokni az effajta gyöngyélettől s most kezdhettem szoktatni magamat előlről. A „müvelt"-osztályhoz való tartozásom köddé foszlott itten, sze katonai rangom a legénységi állományuak osztályához koptatott, akik alá a katonai szabályzat egyelőre fekszalmánál egyebet nem rendszeresitett.

Fáztunk hát és vártunk türelmesen. Az időnkből most már igazán futotta. Kint az országúton éjjel-nappal tartott a felvonulás. Folytak a csapatok. Gyönyörü lovak, fiatal magyarok s tiszta új felszerelés. Egyik éjjel valaki kiment a kultúrháztól félrébb. Jött is be hamar, hogy az út melletti prizsmán egy katona fekszik s hogy már bé van lepve hóval. Behoztuk. Egy huszár volt, egy magas meglett ember, meg volt már gémberedve, hogy nyögni is alig tudott. Mikor helyre hoztuk úgy ahogy, ordítani kezdett, hogy vágjuk le lábáról a csizmát, mert ha nem, belehal. Tiszta új csizma volt rajta, csak neki olyan kicsi, s a lába már annyira beledagadva, hogy hiába rángattuk, meg sem moccant a lábán. Végén már úgy üvöltött, hogy csakugyan bicskával kellett levágjuk róla. Elmondta, hogy ma öltöztették fel s hogy hiába kért, nem adtak másik csizmát. Dél óta rajta a csizma s a ló hátán még kibirta valahogy, de mikor gyalog kellett jöjjön, a prizsmánál összeesett. Otthagyták, majd ha jön a trén, az felveszi, biztatták. Megfagyhatott volna bátran, ha észre nem vesszük. Kékre volt pöffedve s véresre rágva a lába s másnap karján a csizmával vitték a kórházba. Ügyelt reá nagyon, sze lelkére kötötték erősen a kincstári csizmát. Az ember, az hányódhatott, akár az őszi levél.

— Ennek oszt jól kezdődik, — vélte az egyik székely —, már a legelejét kórházba töltheti.

De nekünk is elkezdődött aztán s még akkor nap este.

Már le voltunk feküdve s aludt, aki tudott, mikor nyilott az ajtó s öt-hat tiszt jött be hozzánk villanylámpákat kattintva reánk. Elől egy orvos-százados s utána a többi.

— Miféle rettenetes levegő ez?! — kezdte a százados —. S mért nem állanak fel, ha feljebbvalójuk lép be magukhoz?! Miféle fegyelmetlen banda! — folytatta mind élesebben —. Mit gondolnak maguk, hol vannak ?! ... Ki van itt tisztes? ...

Egy darabig várt, aztán elkiáltotta: — Tisztesek hozzám! ... Na, nincs itt maguk között egy tisztes sem?

Egy páran reám néztek gyámoltalanul s én önkéntelenül is előrébb léptem.

— Maga tisztes? — rivalt rám.

— Igen.

— Hát mért nem jelentkezik, vagy jelentkezni sem tud? Szép kis tisztes maga. Na jelentkezzék — parancsolta.

Hallgattam, mert valóban nem tudtam a jelentkezés szövegét.

— Behívják harcolni s még jelentkezni sem tud — dühöngött a százados.

— Hogy hívják magát?!...

Megmondtam.

— Hát idehallgasson. — S mondani kezdte, jól számba rágva a szót.

— Százados Úr, ez és ez szakaszvezető, alázatosan jelentkezem, mint egészségügyi tisztes. Ismételje! — parancsolt rám dühösen.

Mit csináljak, szót fogadtam neki s mondtam, mint egy elemista:

— Százados Úr, Asztalos István szakaszvezető jelentkezem, mint egészségügyi tisztes.

— Nem jó! Nem jó!!! Az alázatosant kihagyta, rém buta ember maga! Micsoda civilben?

— Iró.

— Mii?

— Iró.

— Iró? ...

— Igen.

Rettentő zavarba jött.

— Hogy hívják? ... Jaj, akinek a darabját ... Ügyes kérem, nagyon ügyes — motyogta és kétségbeesetten nézett a többi tisztre.

Azok közül egy kolozsvári orvos bólintott szolgálatkészen, hogy igen, ő is hallott már rólam. Ez még zavartabbá tette a századost.

— Érdekes, igen érdekes ... — motyogta.

Végül is rendbeszedte magát s a szobához fordult, hogy ezután rendnek kell itten lenni, nem tűri a fegyelmetlenséget, nem szórakozni jöttünk — mondotta —, hanem megvédeni a hazát, amely mindennél drágább nekünk, amelyért kötelességünk tűrni hideget s mindent, azért vagyunk magyarok s hogy egyformán magyarok vagyunk, éppen ezért közöttünk elvárja a legnagyobb bajtársiasságot is.

Még azt is bejelentette, hogy ő a mi parancsnokunk s azzal eltávozott. A tisztek is vele együtt. A jegyzőnél, papnál, bírónál, meg a jobb gazdáknál volt kényelmes egyszobás szállása mindegyiknek. Az a kolozsvári orvos az ajtóból még visszafordult.

— Nem vagy te karpaszományos? ... — kérdezte —. Akkor nem kéne itt ezekkel ... — mutatott diszkréten a szalmán heverő bajtársakra.

— Nem vagyok — mondtam.

— Érdekes, igazán érdekes — mondta ő is, majd mentegetőzve vállat vont s eltávozott. S én végre lefeküdhettem a szalmába a többi közé.

(Folytatjuk.)

Bukarestben megegyezés jött létre a magyar és román egyetemi tanárok között

Az Egyetemi Könyvtár közös, a klinikákat megosztják s a diákotthonok számarány szerint fogadják be a román és magyar diákokat

KOLOZSVÁR, junius 16. A Magyar Tudományegyetem tanárai, diákjai, tisztviselői és alkalmazottai pénteken délután népes szakszervezeti gyülést tartottak a Diákház nagytermében. A gyülést a Szakszervezeti Tanács nevében Veress Pál nyitotta meg s az egyetemi kérdés körül támadt félreértésekkel, zavarokkal és provokációs jelenségekkel kapcsolatban öntudatos magatartásra, fegyelemre s a munkásdemokrácia szervezeti szabályainak betartására figyelmeztette az egybegyülteket. Az előadást vita követte, majd Balogh Edgár emelkedett szólásra s a Magyar Népi Szövetségnek az egyetem érdekében kifejtett munkásságát ismertette. A MNSz szoros egységfrontban a román demokratákkal kiharcolta az önálló kolozsvári magyar tudományegyetemet, melyet Groza Péter kormánya törvényrendeletileg is biztositott. Az egyetem működésének megkezdését nemcsak technikai akadályok gátolták, hanem a soviniszták is, akik román s magyar részről egymás kezére játszva hátráltatták a román és magyar egyetem együttmüködését. A Magyar Népi Szövetség azonban — bár hátbatámadták — nem adta fel a küzdelmet s ujabb tárgyalások során ujabb eredményeket ért el.

A tetszéssel fogadott felszólalás után Csögör Lajos dr. egyetemi tanár részletesen beszámolt a Magyar Tudományegyetem érdekében Bukarestben járt küldöttség munkájáról. A küldöttségben az előadón kivül Bányai László, a MNSz alelnöke, Demeter János dr., az egyetem vezetésével megbizott direktórium tagja, valamint Venczel József dr. és Nagy Géza, mint tanügyi szakemberek vettek részt. A magyar küldöttség a román egyetem tanári küldöttségével vitatta meg a két egyetem együttmüködésének technikai kérdéseit.

A jelentés főbb részleteit alább közöljük:

Csögör Lajos dr. jelentése a bukaresti tárgyalásokról

A folyó évi junius hó 10—13-án Bukarestben folytatott tárgyalásokon gyakorlati vonatkozásaiban tisztázni óhajtottuk a magyar egyetemről szóló rendelettörvénynek azt az intézkedését, amely a Kolozsvárra visszatérő I. Ferdinánd Tudományegyetem és a kolozsvári Magyar Tudományegyetem egymást támogató együttmüködését célozza.

A magyar egyetemi küldöttség kész tervekkel ment Bukarestbe. Ezek a tervek részletesen körvonalozták a kolozsvári Magyar Tudományegyetem tényleges működésének anyagi és személyi feltételeit.

Az I. Ferdinánd Tudományegyetem küldöttsége a kolozsvári Magyar Tudományegyetem ügye iránt megértést tanusitott és a kölcsönös együttmüködés szükségességének belátása háttérbe szoritott minden békebontó nézetet.

A két egyetemi küldöttség tárgyalásai során és a közös kihallgatás alkalmával Potop államtitkárral egyetértésben is megállapitotta, hogy minden nehézség ellenére a Magyar Tudományegyetem mind a négy karának Kolozsvárott már az 1945—46-os tanévben ténylegesen müködnie kell.

Amig a Magyar Tudományegyetem tulajdonát képező sétatéri épülettömb uj szárnya felépül, a közgazdasági kar Bástya-utcai épülete a magyar egyetem rendelkezésére áll.

A klinikák, valamint az orvostudományi és természettudományi intézetek részben külön épületekben, részben az I. Ferdinánd Tudományegyetem megfelelő intézeteivel együtt fognak működni. Szükség esetén az I. Ferdinánd Tudományegyetem biztositja a Magyar Tudományegyetem hallgatóinak laboratóriumi gyakorlatait tanáraik iránymutatása és vezetése mellett. Ezeknek a gyakorlatoknak órarendjét az érdekelt tanárok kölcsönös megegyezéssel állitják össze.

Az 1940 október 1 óta beszervezett kolozsvári egyetemi felszerelés a Magyar Tudományegyetem birtokában marad. Az I. Ferdinánd Tudományegyetem kiküldöttjei vállalták, hogy fölösleges butoranyagukat és felszerelési tárgyaikat a lehetőségekhez mérten rendelkezésünkre bocsájtják.

Az egyes intézetek és azok felszerelésének átadása, illetőleg átvétele a miniszterium hozandó döntésének megfelelően, a lehetőségek figyelembevételével, a Magyar Tudományegyetem felelős képviselőivel létesülő megegyezések alapján fog történni.

Az egyetemi könyvtárral és a diákotthonokkal kapcsolatosan Potop államtitkár álláspontjával teljesen összhangban az a megállapodás történt, hogy az Egyetemi Könyvtár mind a két egyetemé. Vezetősége a két egyetem négy-négy kiküldöttjéből fog állani (minden tudománykar részéről egy-egy), élén a Ferdinánd Tudományegyetem rektorával. Közösen használja a két egyetem a Botanikus kertet is.

A diákotthonok számarány szerint fogják befogadni a román és a magyar egyetemi ifjuságot.

A minisztérium néhány nap multva szakértőket küld Kolozsvárra, hogy egyetemünk költségvetésére nézve a magyar egyetemi bizottsággal együtt a szükségleteket felmérjék és a minisztériummal közöljék.

A magyar egyetemi bizottságnak a magyar egyetemi tanszékei, tanári kara és tanszemélyzete keretére vonatkozó javaslatával kapcsolatosan Potop államtitkár kijelentette, hogy az egyetemi tanárok kinevezése haladéktalanul megtörténik. A tanári és technikai segédszemélyzetet pedig az ujonnan kinevezett tanárok javaslata alapján sorolják be. Addig is a magyar egyetemi bizottság utján a román állampolgárságu alkalmazottak fizetés-előleget, illetőleg államsegélyt kapnak.

A kormány álláspontja szerint a magyar állampolgárságu alkalmazottak helyzete szerződtetésükig függőben marad, a Magyar Népi Szövetség azonban gondoskodik arról, hogy megélhetésüket román állampolgárságu kartársaikkal egyenlő mértékben biztositsa.

•

Csögör Lajos dr. végezetül külön is kiemelte Petrovici Emilnek, az I. Ferdinánd egyetem rektorának személyét, kijelentvén, hogy a kényes helyzeteket mindig ennek az izig-vérig demokrata férfiunak a magatartása döntötte el a román—magyar jogegyenlőség szellemében.

A szakszervezeti gyülés a beszámolót elismeréssel vette tudomásul.

Kurkó Gyárfás

nyilatkozik a Magyar Népi Szövetség szakosztályainak munkájáról

KOLOZSVÁR, junius 16. A Magyar Népi Szövetség gazdasági bizottságának pénzügyi albizottsága időszerü pénzügyi kérdések megvitatására rövidesen összeül. Ebből az alkalomból felkerestük Kurkó Gyárfást, a Magyar Népi Szövetség országos elnökét és kérdést intéztünk hozzá a folyamatban lévő központi országos munkálatokra vonatkozólag.

— A Magyar Népi Szövetség nemrég lezajlott országos kongresszusának határozatai értelmében — mondotta Kurkó Gyárfás — a központ mellett gazdasági-, jogi-, propaganda- és közmüvelődési osztályok létesültek. E főosztályok külön albizottságokra oszlanak. A gazdasági osztálynak pénzügyi, szövetkezeti és mezőgazdasági albizottsága van. Központunk már átköltözött Brassóból, s Kolozsvárt megkezdte működését. Először is az egyik legfontosabb albizottságot hivtuk össze, hogy megvitassuk a legjelentősebb gazdasági kérdéseinket. A szervezet gazdasági alap nélkül nem tud egészséges és komoly munkát végezni. A pénzügyi albizottság munkájában részt vesznek pénzügyi szakértők, gyáriparosok, nagykereskedők, kisiparosok, kiskereskedők és még más szakemberek is az ország minden részéből.

— Célunk az — folytatta nyilatkozatát az országos elnök —, hogy az ország demokratikus ujjáépitésébe bevonjuk a magyarság összességét és igy mindennemü gazdasági és pénzügyi erejét is. A pénzügyi albizottság tanulmányozni fogja a hatáskörébe tartozó összes kérdéseket és elvi határozatokat hoz, amelyeket gyakorlati megvalósitás fog követni.

— A pénzügyi albizottság tárgyalásaival egyidejüleg lesznek e más országos jellegü tanácskozások? — kérdezzük.

— Ennek befejeztével nyomban összehivjuk a gazdasági ügyosztály szövetkezeti és mezőgazdasági albizottságát is. Errevonatkozólag még megbeszéléseket kell folytatnuk az illetékes kormánykörökkel is, hogy a munkálatokat egészségesen összeegyeztethessük s elkerüljük az esetleges utólagos félreértéseket. Értem ezalatt a jelenleg kidolgozás alatt álló szövetkezeti és más idevonatkozó törvényeket.

— A közmüvelődési osztály — fejezte be tájékoztatását Kurkó Gyárfás — a kongresszus után nyomban, még az ideköltözködés előtt megkezdte müködését. Ennek az ügyosztálynak azonban országossá kell kiszélesitenie kereteit, hogy megoldhassa a reáváró nagyjelentőségü feladatokat, igy jelenleg az országos Petőfi-hét és a segesvári Petőfi-ünnepély előkészitését.

ÓRÁS és ÉKSZERÉSZ
SIMON ÉS STERN
Széchenyi-tér 35
Tört aranyat és ezüstöt magas áron veszünk. Precziós javitások.

Levél egy szlovák iróbarátomhoz

KEDVES BARÁTOM!

Kereken tiz esztendeje, hogy elszakadtunk egymástól. Tudod, el kellett hagynom Pozsonyt, s azt is tudod, hogy miért. Most már találkozhatnánk, hiszen a régi akadályok eltüntek. Közös eszménk győzött, s jól is keresnélek, de a Pozsonyból ideszállingozó hirek még mindig bizonytalanok. Attól kell félnem, hogy még mindig nem találhatnám magam otthon Nálatok, holott együtt küzdöttünk az igazi népuralomért.

Emlékeztetni szeretnélek valamire.

Még öt évvel kell visszamennünk a multba. 1930 március 15-én a pozsonyi magyar fiatalok demokratikus élszervezetének három tagja koszorut vitt le Budapestre. Koszorut a dunavölgyi népek szineivel. Ott volt azon a koszorun a magyar szalag éppen ugy, mint a cseh és szlovák, a román, a szerb és a horvát, sőt még a bolgár is. A szláv, magyar és román szineket egy közös szalag fogta össze, a szabadság szine, a harc szine, a népeket kibékitő munkásmozgalom szine: a vörös. Nos, emlékszel már? A koszorut a Petőfi-szoborra szántuk, élő tanubizonyságául annak, hogy a kisebbségi sorsában népéhez talált csehszlovákiai magyar ifjuság nem akar többé tudni sem irredenta, sem kisebbségelnyomó politikáról, hanem minden megosztó szándékkal a dunavölgyi népek közös érdekét, minden sovinizmussal az együttélő magyarok, szlávok és románok testvériesülését állitja szembe.

Jól tudod, hogy mi történt. A magyar reakció rendőrsége nem engedte a koszorut a Petőfi-szoborra, ugy kellett azt kicsempészni a Kerepesi-temetőbe, Táncsics sirjára... A magyar parlamentben botrány tört ki, lenemzetárulóztak minket, azt mondták, hogy „becsehellünk", s attól kezdve a csehszlovákiai magyar demokrata fiatalok, a „sarlósok", nem tehették többé lábukat Magyarország földjére.

Erre a koszorura gondolok most büszkén. Az igazság azóta győzött, s a dunavölgyi népek szinei egymásba is szövődtek a felszabaditó Vörös Hadsereg lobogói alatt. Igen, először itt Romániában adódott történelmi példa a régi „sarlós"-diákálom megvalósulására, aztán miniszterelnökünk, Groza Péter, kinyujtotta jobbját Magyarország felé, s a demokratikus Magyarország most már nem utasitotta vissza a testvériesülés jelképeit.

Csak Rólad és többi cseh és szlovák társamról nem tudok még semmi bizonyosat. Te ott voltál ama 1930-as koszoru-ügy izgalmai közepette mellettünk, s most meg kell, hogy kérdjem: elvihetjük-e végre Hozzátok is azt a koszorut, amelyet valaha éppen Töletek, a Ti harcos barátságtokra támaszkodva vittünk Budapestre?

Tudom, hogy sok csalódás, sok keserüség, hallatlan elnyomás és üldözés a borzalmak pokla ért Benneteket is, de azt is tudom, hogy a Duna végigfolyik országainkon s ebben a természetes közelségben közösen kell felszámolnunk a régi bünöket. Fogadjátok tehát szivesen, amikor a Pozsonyból elindult dunavölgyi koszorut ma Románia felől nyujtják felétek mindazok, akiket már egymáshoz kovácsolt a közös harc és közös felismerés.

BALOGH EDGÁR

GYORSPOSTA

Az angol rádió tengerészetügyi szakértője ismertette a Nagybritannia és az Egyesült Államok kereskedelmi flottájának háborus veszteségeit és azt az eltolódást, ami a kereskedelmi hajótér erőviszonyában ennek folytán bekövetkezett. A brit szakértő értesülése szerint Nagybritannia és az Egyesült Államok a háboru folyamán elveszitették kereskedelmi flottájuk felét. A brit hajóépités a veszteségnek ötven százalékát pótolta. Az Egyesült Államok azonban mintegy hatszor annyi hajóteret épitett közben, mint amennyit elvesztett. Igy ma az Egyesült Államok rendelkezik a világ legnagyobb kereskedelmi flottájával.

•

A francia kormány ugy döntött, hogy a Franciaországban tartózkodó valamennyi volt spanyol köztársasági harcosra és hozzátartozójára alkalmazzák a Nansen-féle törvényt és szabad tartózkodást adnak az ország területén.

•

Tito tábornagy bejelentette, hogy rövidesen megtartják az általános választásokat. A horvátokhoz intézve szavait kijelentette, hogy azokat a horvátokat, akiket bünös vezetőik félrevezettek, nem fogják megbüntetni.

•

Fierlinger csehszlovák miniszterelnök bejelentette, hogy a gazdasági élet terén gyökeres reformokat fognak megvalósitani. A pénzintézetek és a kereskedelmi vállalatok állami ellenőrzés alá kerülnek, a nagybirtokosok hatalmát pedig ki fogják küszöbölni.

•

Két romániai turnéról is beszélnek a budapesti szinházvilágban. Az egyik körut szervezője: Gombaszögi Ella, aki harmadik hónapja tartózkodik Bukarestben. Gombaszögi a román propagandaminiszter és a román ifjusági szervezet támogatásával: Arad, Temesvár, Bukarest városok részére szándékszik megvalósitani szinészeik látogatását. A müsor vidám részét Nóti Károly és Stella Adorján irja. A másik körutra a „Francia szobalány" megy, teljes személyzetével. Az utazás időpontja a szereplő művészek vigszinházi elfoglaltságától függ.

Szövetkezeti életünkben uj utat nyitott a MÁGISz

A MÁGISz nem fogyasztási, hanem termelési szövetkezet
A kolozsvári munkásság faellátása és a drágaság letörése a szövetkezet terveiben

KOLOZSVÁR, junius 16. Gazdasági életünk egészséges keringése napról-napra jobban megindul. Természetesen a négyéves háboru pusztitásait és nehézségeit nem olyan egyszerü gyors ütemben helyreállitani és leküzdeni. De elmondhatjuk, hogy egész Európában igy is nálunk legkedvezőbb a helyzet. A Groza-kormány hatalomra jutása óta örvendetesen szünőben van az a gazdasági anarchia, amelyet a lelkiismeretlen üzérkedés zuditott a dolgozók tömegeire.

Abban a demokráciában, amelyet megvalósitani akarunk, igen fontos szerep jut a szövetkezeteknek. Értjük ez alatt a termelési és fogyasztási szövetkezeteknek azt a formáját, amely valóban a dolgozók közösségi érdekeit szolgálja és nem tér el a profithajhászás utján a busás osztalékok és vezetőségi magánjövedelmek egyetlen céljához, alig különbözve a közkereseti társaságok müködésétől. A mai és most meginduló szövetkezeti élet pillanatnyi, de jelentős feladatain tul — mint a drágaság letörése, gazdasági közösségi szellem kialakitása stb. — sem lehet folytatója az Európa legtöbb államában megmeredvedett szövetkezeti életnek. Uj utakat kell nyitnia a széles népi tömegekhez és azon a változáson és változtatáson kell keresztülmennie, amelyet a demokratikus fejlődés számára szükségképpen kijelöl.

A MÁGISz, mint a dolgozók szövetkezete

A számbelileg fejlett erdélyi szövetkezeti életben is örvendetes kezdeményezés volt a Munkások Általános Gazdasági és Ipari Szövetkezetének (MÁGISz) megalakitása. Nehéz körülmények között indult meg. A közlekedés, illetve szállitás nem volt biztositva és megfelelő alaptőke sem állott rendelkezésre. Bár hat hónap alatt tizenhétezer üzletrészjegyzés történt, az mindössze negyvenmillió lejt jelentett, amely összeg mezőgazdasági szerszámokhoz szükséges egy vagon nyersanyag árát is alig fedezi. A szükséges tőkét kereskedelmi uton kellett megszerezni.

Az eredeti elképzelés többirányú volt. Egyrészt lehetőséget keresni az áruzsora és a „fekete" kereskedelem letörésére, másrészt, mint főcélt követni: *a munkás beleszólását biztositani a termelésbe.*

Mit tett ezért a MÁGISz?

Megrongált és gazda nélkül maradt gyárakat állitott talpra és helyezett üzembe, tőkével segitett több üzemet megindítani, ezenkivül egész sor üzemmel kötött kereskedelmi szerződést olyan értelemben, hogy a termelt áruk százalék szerint megállapitott részét értékesiti. Végső eredményképpen, egyrészét, mint bérüzemeket használja, másokkal kereskedelmi szerződéses viszonyban van. Igy dolgozik együtt az Acélárugyárral, Fermetával, Ravaggal, Vasiparival és Orionnal, továbbá az Iris porcellángyárral. Üzembe helyezett egy szeszgyárat és egy ecetgyárat, a Pillich-féle édesipari üzemet és a sülelmedi üveggyárat, csillámot termel Macskamezőn, de hozzátartozik most a kolozsvári ruházati és bőripari munkások szövetkezete is, — hogy csak a fontosabbakat említsük. A MÁGISz már 74 tisztviselővel dolgozik és közel kétszáz alkalmazottja van.

Nem fogyasztási szövetkezet

A MÁGISz-szal kapcsolatban sok minden hiresztelést lehet hallani, de legelsősorban azt a téves hiedelmet kell megcáfolni, hogy a MÁGISz csupán tagjai ellátására alakult. *A MÁGISz nem fogyasztási, hanem elsősorban termelési szövetkezet.* Természetesen igyekszik most is s a jövőben is tagjait a lehetőségekhez képest ellátni. Most is folyik a krumpli- és tojásakció és a hatóságilag megállapitott cukormennyiséget tagjainak a MÁGISz fogja kiosztani. De nem a fogyasztási szövetkezeten van a hangsúly.

Nehézségek természetesen vannak. Már maga a pénzbeváltás is súlyosan érintette a munkások szövetkezetét, mert éppen abban az időben nem kapott árut és nagyobb mennyiségű készpénzzel rendelkezett. Ennek ellenére az elmúlt négy hónapban másfélmilliárd lej forgalmat tud kimutatni. Nehézséget jelent Magyarország felé a határok lezárása és az úgynevezett prohibiciós védővámról szóló rendelettörvény (ez azt jelenti, hogy 96 ezer lej értékű árunál 46 ezer lej vám van, ami majdnem 50 százalék) és úgy Románia, mint Magyarország részéről több cikkre érvényes kiviteli tilalom életbeléptetése. Ez azért is súlyosan érintette a MÁGISz-t, mert az élelmiszerek nagyrészét csere formájában Magyarországról szerezte be eddig és a csereforgalom következtében árai is lényegesen olcsóbbak voltak az általános piaci árszínvonalnál.

Kolozsvár faellátása és a MÁGISz

Kolozsvár évi faszükséglete a háború előtti időkben 14—18 ezer vagont tett ki, azonban az elmúlt esztendőkben sohasem érkezett a városba tizezer vagonnál több. A MÁGISz-nak sikerült a CFR-től vagonokat szereznie és kitermelt fa is áll rendelkezésére. A szükséglethez még a nyár folyamán körülbelül öt és félezer vagon fát tud leszállitani és ilyenirányú akcióját a szaktanácson keresztül már meg is indította. A MÁGISz fabeszerzési munkája annál is fontosabb, mivel Kolozsvár környéke nem tud fát szállitani és előreláthatólag a MÁGISz nélkül fa nem lesz a télen Kolozsváron. A szövetkezet további terveit képezi a faipari üzemek összefogása is, ami — tekintve az erdélyi faipar fejlettségét — igen jelentős.

A dohányellátás terén, amig a szövetkezet a dohánygyártól megkapta a szükséges mennyiséget, el is tudta látni a munkásságot. Most, hogy változás állott be ezen a téren, amig meg nem kapja a dohány nagyárudát (elosztót), addig nehézségek mutatkoznak.

Vásárcsarnok

Az egyik legnagyobb lehetőséget Kolozsváron a MÁGISz-nak az „ERBA" üzem jelentené. Igen jó felszerelése van és néhány százmilliós befektetéssel talpra lehetne állitani. Az új rendelettörvény azonban kimondja, hogy üzemet legtovább hat hónapra lehet bérbeadni és igy a befektetés céltalanná válik. Ha üzlethelyiségeiből az összes kiskereskedők kiköltöznek — ami folyamatban van —, vásárcsarnokot fog létesiteni. Ez pedig igen nagy előnyt fog jelenteni Kolozsvár lakosságának.

Mig régebben a szövetkezetek hathatós támogatást kaptak az államhatalomtól, ma még a MÁGISz magára van utalva. Remélhetőleg itt is változás fog történni. A nehézségek ellenére azonban minden szempontból örvendetes és kielégitő munkát végzett a munkások szövetkezete. Bár a különböző helyzetalakulások súlyosan érintették, az állandó és tervszerű hiresztelésekkel ellentétben megállapitható, hogy a MÁGISz legyőzte a nehézségeket és útja biztositva van a munkásság összefogásán keresztül megerősödéséhez és kiszélesitéséhez.

Mindazokat, akik ebben a munkában tevékenyen résztvesznek, a további munkára való buzdítás mellett a dicséret is megilleti.

TAMÁS GASPÁR

Erdőben

Erdő, erdő, sötét, kerek,
Olyan vagy, mint az emberek.
Egy egyenes, ezer görbe,
S ha hegyen állsz, ha gödörbe:
Még egy fádnak sincs jó helye,
Melyen nyugodalmat leine.

Gyökér-karmuk egybevarrják,
Egymás derekát csavarják,
bükk a tölgyet, tölgy a juhart,
Mindegyik a más fölé tart.
Felfelé tör, lefelé nyom,
S ha egy kidől, ránő a gyom.

Nézek át a sürüségen
Egyenesen, nézek srégen.
Látok homályt. Zug az erdő,
léptem uttalan, tekergő,
Szemem homályba vet magot,
S ködbe épitek asztagot.

Erdő, erdő, sürü, csepres,
Egyik fádon méreg-csepp lesz,
Másikon méz, nektár terem,
Virág s tövis elegyesen.
Remény, bukás, bánat, öröm
születnek egy anyaölön.

Sürü erdő, homály-hintás,
az öledben nagy ur hintáz.
Fekszik egy rózsalevélen,
Fürdik madár énekében.
Csókjától a moha zöld lesz,
S térdén rengeti a földet.

Fejem felett susogsz, hallom.
Susogásod én is vallom:
Minden fa egymástól görbül,
De nem léphet ki a körből.
Erdő, erdő, sötét, kerek,
Olyan vagy, mint az emberek...

HORVÁTH ISTVÁN

UJ SZELLEM

KIOSZTOTTÁK A ROMÁN IRÓK SZÖVETSÉGÉNEK DIJAIT

A Román Irók Szövetségének jutalmazó bizottsága, élén Victor Eftimiuval, Tudor Vianuval és Pompiliu Constantinescuval, az idén a következő irókat tüntette ki:

A 100.000 lejes „Mihály király" költői dijat Zaharia Stancu, a „Nicolae Bălcescu" prózadijat (100.000 lej) Perpessicius, a „Socec"-féle 50.000 lejes költői dijat D. Stelaru, a Román Nők Szövetségének prózadiját S. Gregor kapta.

Ha a jutalmak vásárló értékére gondolunk, fel kell tételeznünk, hogy a jutalmazó bizottság maga is inkább jelképes kitüntetésnek szánta adományait. Ezelőtt egy-két évvel más volt a helyzet, a jutalmazott iró 100.000 lejjel kis családi házat vásárolhatott. Ma azonban az irók anyagi megsegitését egymillió lejjel kellene kezdeni.

UJ SZOVJET FILM BUDAPESTEN

Moszkvával egyidőben mutatták be Budapesten az orosz filmmüvészet reprezentativ remekét, a „Rettenetes Iván"-t. A Magyar Nemzet kritikusa igy ir az uj szovjet filmről: „A rendező — Szergej Einzenstein — a filmmüvészet eddig ismeretlen lehetőségeit tárja fel a filmben. Olyan képbeállitásokat, világitási trükköket látunk, amelyhez hasonlóval még nem találkoztunk, a szinészek játéka pedig maga a tökéletes szinjátszás. Minden mozdulaton, minden kimondott vagy félig kiejtett szón érzik a hónapokig tartó próbák tökéletesitő eredménye. Ami pedig a szinészek maszkját illeti, kétségtelen tény, hogy ebben az oroszokat soha nem fogja felülmulni egy nemzet sem. Rettenetes Iván alakitója, Nikolaj Cserkaszov, a szinjátszás magasiskoláját nyujtja ebben a filmben. A szöveg, a szinészi játék, a rendezés, Szergej Prokofjev tökéletes filmzenéje, a diszletek és a kosztümök harmóniája teszik élménnyé ezt a müvészi alkotást."

KÓRUS-EST MAROSVASARHELYEN

Junius 3-án hatalmas kórus-esttel bizonyitotta a székely főváros magas zenei müveltségét. Az estély különös érdekessége, hogy az egyes müsorszámok a legkülönfélébb énekkari összeállitásban kerültek előadásra. Népi dallamainkat Kodály mesteri feldolgozásában egy 90 tagu gyermekkórus, majd férfi- és női kórus, végül pedig egy hatalmas vegyeskar mutatta be. A kórus-nemek e nagy változatossága az estnek valóságos „kórus-parádé" jelleget adott. Vezényelt Chilf Miklós állami tanitóképzői tanár.

MAROSVASARHELYEN MÜKÖDIK A MUNKAS SZINPAD

A Salamon Ernő-Athenaeum keretében megalakult Munkás Szinpad élére a napokban az agilis Baltyán Kálmán szinigazgató került. A munka uj ütemben indult meg, a tagok bizonyitani akarják, hogy Marosvásárhely mükedvelői is képesek müvészi értékü szindarabok előadására. Jelenleg Nagy István „Özönviz előtt" cimü életképét próbálják, utána Darvas József „Szakadék"-ja kerül sorra.

MEGSEMMISITIK a FASISZTA IRODALMAT

A fasiszta irodalom megsemmisitésére alakult magyarországi bizottság hosszabb idő óta munkálkodik. Sorbaveszi azokat a nemzetrontó „irodalmi" könyveket, sajtótermékeket, megnyilatkozásokat, amelyeket a letünt kor nácibérenc kiadói dobtak a piacra és amelyeknek szerzői hintették el a hitlerizmus mákonyát az olvasók lelkében.

A bizottság napról-napra tanácskozik és a legközelebbi időben már közli a nyilvánossággal azoknak a könyveknek listáját, amelyeket máglyahalálra itélt.

A fasiszta irodalom megsemmisitésére alakult bizottság munkáját egy cél irányitja: a nép érdeke. Ez a szempont irányadó és nem lesz tekintettel sem a mondvacsinált nagyságokra, sem azokra a „halhatatlanokra", akik a „Herrenvolk"-bérenceinek és pénzének segitségével oly nagy kárt okoztak a nép lelkében.

TITOKBAN JÓT CSELEKEDNI!

A moszkvai állami kiadóhivatalnak azon az osztályán, ahol a gyermekirodalmat intézik, most jelent meg Lion Kasziljnak, a legnépszerübb szovjet gyermekkönyvirónak uj müve: Drága kisfiam.

A regényben szó van valami regényes „rendről", amelyet kisfiuk alakitanak valamelyik déli tengerparti szovjet városban. A „rendnek" megvan a maga szigoru és titkos szertartása és tagjai 14—15 évesek. A rend azt tüzte ki céljául, hogy titkosan jót cselekedjék. Például, segitsen a kisebb gyermektársakon, segitsen az iskolákban, az óvódákban és az idősemberek a nehéz házimunkákban.

A rend tagjai a városi kerületekből iskola tanulói; a rend főnöke a 15 esztendős Kajka gyerek, aki emellett, hogy iskolába jár, már szakmunkás a város egyik gyárában. A rend legfontosabb célja a titkos jócselekedet és ezzel el is éri azt, hogy egész környezetét megjavitja és a rosszhajlamuakat jó utra tériti.

Amikor elolvastuk azt a regényt, megkapott a 13—15 éves fiukra ható romantika ereje, amely még soha ilyen élénken és életszigoruan nem hatott a gyermekirodalomban. A gyermekeket, különösen a fiukat mindenkor a romantika érdekli és minél titokzatosabb és romantikusabb valami, annál inkább és annál szivesebben foglalkoznak vele. Az a romantika, amely ebben a regényben megnyilvánul, mégis a való életből táplálkozik. Szóval olyan romantika ez, amely ugyszólván tényeken alapul. A kazafiasságnak az a légköre, melyben a szovjet nép él, természetesen magával ragadja a gyermekeket is. Mert mi lehet romantikusabb, mint a fog, az igazságosság és a szabadság tudata.

BUDAPESTEN MEGINDULT A FILMGYARTÁS

Több hónapos munkaszünet után a Hunnia-filmgyárban megkezdődött a munka. Hat kis film forgatását kezdték el. Mind a hat filmet más-más rendezi.

KUN FERENCNÉL
rendeljen
faeszstergályos munkát,
kefefát és játékárut
Malom-utca 10. Pontos kiszolgálás

Fogászati anyagraktár
(Dental Depo) Jókai-utca 5
alatt ismét megnyilt és
n. b. vevőinknek rendelkezésére áll. Minden áruban nagy választék.
Fogászati felszerelések vétele és eladása

„Irástudók felelősége"

Mit mond népének az iró a nehéz órákban? Moszkva és a magyar irodalom

„Mert vétkesek közt elnkos, aki néma." (Babits: Jónás könyve.)

Ez a könyv igen messziről jött. Moszkva városából. A könyv címlapján ez olvasható: *Idegennyelvü Irodalmi Kiadó, Moszkva, 1944.* A Szovjet-Unió fővárosának egyik nyomdájában szedték ezt a tökéletes magyar nyelven és az uj magyar irodalom teljes ismeretével megirt könyvet. Hibátlanul, sőt — ami már nálunk is csak elvétve fordul elő — hosszu-ékezetes ortográfiával. A könyv irója: *Lukács György.* Jól emlékszünk még a nevére. Irásaira, amelyek a régi „Nyugat"-ban kaptak nyomdafestéket és amiket többször is el kellett olvasnunk: uj szempontjai és mondanivalói miatt. Jól emlékszünk politikai szereplésére is, amelynek következménye lett a Moszkvába emigrálás. Lukács György Moszkvában is számontartja a magyar irodalmat. A legujabbat is. Az elöszót 1944 márciusában irta:

Ez a könyv üzenet és figyelmeztetés. Még ennél is több: felelősségrevonás. Nem vádirat és mégis majd minden sora vádol. *A ma betüvetőit vádolja, akik nem teljesitik kötelességüket.* Akik hallgatnak, holott kiáltaniok kellene. Akik megbujnak elefántcsonttornyaikba, amikor a fórumra kellene kiállaniok. *„A magyar függetlenség és szabadság Vesta-tüzét égve tartani: ez az irástudók felelössége a nemzeti megpróbáltatások legnehezebb óráiban"* — ezt üzeni a magyar irástudóknak *Lukács György* Moszkva városából, 1944 márciusában.

ADY, A MAGYAR TRAGEDIA NAGY ÉNEKESE

Ez az első tanulmány cime. Esztétikai irás, tele politikummal. Tökéletes és ujszerü portrét rajzol a költőről:

„Ady csodálatos szorosan van összeforrva a magyar nép forradalmi vágyaival és reménységeivel. Mindaz, amit hirdet, a nép évszázados elkeseredésének, elnyomatásának, felszabadulási vágyának adekvát kifejezése. Nemcsak a felszabadulás indulatos kivánatainak ad mindenre kiterjedő szélességben hangot, hanem a jelen követeléseiben együtt csengenek a magyar dolgozók sokszázados panaszai, vádjai és vágyai is."

Lukács György tanulmánya, amelynek dátuma: 1939 március, azt az Adyt mutatja meg, akit még barátai és lelkes hivei is elrajzoltak és féireértettek. Akinek nem egy versben vallja magát: *Dózsa György unokáját, népért siró, bus, bocskoros nemest.* Ebből az irásból lett egészen világos, hogy milyen hamisitás volt az a még baloldalról is sürün hangoztatott megállapitás, amely a költő forradalmiságát egy zseniális ember egyéni rigolyájának tüntette fel: *„Csák Máté földjén ti nagyok az Isten!"* — kiáltotta Ady a forradalmi munkásságnak. Annak az Adynak a hangja ez, akit még a *„nyugatosok"* is el akartak sikkasztani, mert zavarta polgári liberalizmusukat. Csakhogy a költő ellenáll a perzekutorok megállapitásaira. Az ő szivét a nép minden szenvedése marta és az ő vágyait is tüzelte a történelmi kérdésnek mielőbbi, forradalmi megoldása.

Ezért énekelte századokba csengő erővel a mult betegségeit és pusztulását, hogy csillogó szemmel bámuljon a számára még csak elképzelt forradalom lángoszlopára, amelynek melegitő közelébe *„rogygyant testtel"* már eljutni nem tudott.

BABITS MIHÁLY VALLOMÁSAI

A második tanulmány, amely Ady ellentétéről, a polgári elefántcsonttorony örök rabjáról szól és amelyet 1941 juniusában irt Lukács György: rámutat a politikamentesnek álcázott Babits politikai vallomására. Bebizonyitja, hogy a költő idegenkedése a politikától, az „ellenséges" külvilággal és a tömegekkel való szembenállása: igenis politikai jelentőségü. Babits a magyar szabadelvüség reprezentativ költője volt és *„a régi intelligencia, a régihez ragaszkodó müvelt polgárság végső elkeseredése, kiutat nem látása"* kapott hangot verseiben. Babitsnak — Adyval ellentétben — nem sok mondanivalója volt a jelenről és szorongó félelem kinozta, mert — szerinte — a nemzet pusztulás előtt áll.

Mi ez, ha nem politikai vallomás? Talán negativ és ósdi, de akkor is politikai hitvallás, amely éppoly jellemző Babitsra és arra a rétegre, amelynek költője volt, mint ahogy Ady forradalmisága is százezrek ki nem mondott és el nem daloit politikai hitvallása volt.

HARC VAGY KAPITULÁCIÓ?

Ezt a harmadik tanulmányt 1940 februárjában irta *Lukács György.* Ehhez csatlakozik az 1939 májusában irt „Irástudók felelössége" (Széljegyzetek Illyés Gyula könyvének margójára.) Itt már nyiltan felhangzik a sorsdöntő jelentőségü kérdés:

— Milyen tipusu megoldás felé törekednek a magyar demokraták? Ady Endre és Károlyi Mihály, vagy Vázsonyi Vilmos követői lesznek-e a magyar sors egy eljövendő válságában? A gyáva megalkuvás utja zsákutca!

Lukács György irókkal és költőkkel vitázik, de minden megállapitása általános és politikai jelentőségüvé válik szempontjai és meglátása következtében. Minden mondatában, amikor a betüvetők irásait vizsgálja, ott izzik a fontos történelmi kérdés:

— Mit mond népének az iró a nehéz órákban!

Igen, ezen mulik minden. Ma egyetlen irástudó sem üzhet elefántcsonttorony-politikát, mert akkor ő is elsirhatja Illyés Gyula mea-culpáját: *„Mellébeszélek, mint kortársaim mind. A tehetség hiányzik, vagy a bátorság? Még az vigasztal, hogy legalább lelkiismeretfurdalásaim vannak . . ."*

Köszönjük Lukács György könyvét, ezt a Moszkva városából érkezett magyar üzenetet, amelynek minden szavát meg kell szivlelniök a magyar irástudóknak. Ezt a nem vádiratnak készült — sulyos vádiratot.

Jó lesz meghallgatni a magyar irástudóknak Lukács György üzeneteit, mert — mi is valljuk — a történelem itélőszéke sulyosan *elmarasztalja őket.*

ERDŐDY ELEK

Buda, 1945 május

Jól esik itt a rom között
ülnöm mégis, az otthonomban.
Nap süt, odaát tál esőnéz,
mert csak a ház fele van romban.
De én ezt választom, a félig
nyiit falú-tetejü szobát.
A kerti hármas sir se rémit,
én ástam nektek, katonák.

Összedobált székek és képek,
födrehányt könyvek, bútorok —
Le-letörlöm a törmeléket
egy hü asztalról, igy irok.

ládán ülve itt irok és itt
olvasok, innen hallgatom
a madarak csevetelésit
s kislányomét az udvaron.

Elképzelem (s ez a valóság)
egy ország rom-csúcsán ülök.
De enged már a szomorúság —
A keservek, bajok, dühök
föl-fölmordulnak tajték-túrva —
Ülök a tenger múlt felett
s énekelni szeretnék újra,
mint a madarak s gyerekek!

ILLYÉS GYULA

A Bólyaiak szellemi örökségét védi Molter Károly

BESZÉLGETÉS MAROSVÁSÁRHELY BÖLCSÉVEL

MAROSVÁSÁRHELY, junius 16. Köteles Sámuel-utca 6. A Bólyai-ház kapujánál találkozom Molter Károlyval, az erdélyi irodalom örök ifju örökmozgójával. Szájában az elmaradhatatlan pipa, fején nagyszélü „müvészkalap", melyet a városban csak „Molter-kalapnak" neveznek. Körülöttünk a történelmi multu székely város vagy hatvan méterre az öreg Teleky-téka barokk teteje. Megmondom Molter Károlynak, hogy beszélgetni jöttem. Természetesen tiltakozik. „Az iró irjon, ne nyilatkozzék" — feleli. Mégis bemegyünk a házba. Elkezdünk beszélgetni, barátilag. Megpenditem neki a kisvárosok hangulatát leszoritott életekkel az egyik oldalon, a másik oldalon pedig nyolc-tiz kulturfanatikussal, akik a Tolnai Lajosok, Petelei Istvánok és Molter Károlyok sorsát élik.

A téma tetszik. Valósággal nekitüzesedve válaszol.

— Ahogy én látom, egész Erdély egy kis város. És ez nem is rossz. Ha az ember megnézi a nyugati államokat, azt láthatja, hogy a kulturának és a civilizációnak az összhangját a kisvárosok teremtették meg. Évtizedekkel ezelőtt egyenesen Londonból és Párisból jöttem Marosvásárhelyre s ittragadtam, mert ennek a városnak van „genius locija".

— Egy magyar szellemi vezető megállapitotta, hogy

Marosvásárhelyen hatannyi könyv van,

mint egy kétakkora alföldi városban. Magányos irók és magányos könyvtárak árasszák itt magukból a szellemet évszázadok óta. Kétszáz évvel ezelőtt egy Böjthe nevü kollégiumi professzort váratlanul meghivtak a leghiresebb német egyetemre tanárnak. Kiderült, hogy a város kuturája másfélezer kilométerre is hatott. Ebben a házban ült az iróasztalnál az öreg Bólyai Farkas, innen irta leveleit Gausznak. Itt született a másik zseni, Bólyai János. Szerintem ezek még örökebb emberit alkottak, mint a legnagyobb erdélyi fejedelmek! Örök halhatatlanságot szereztek maguknak és a városuknak. Mindenek fölött hirdették a szellem évszázadokra világitó szolidaritását. Itt van mellettünk Gecse Dániel utcája. Orvos volt, de már száz évvel ezelőtt megcsinálta a föld első altruista bankját, ahol félszázalék kamatra kaptak pénzt az arra rászoruló kisemberek, magyarok és románok egyaránt.

Már benne vagyunk a beszélgetésben. Közbevetem egy cseles oldaltámadással:

— Mi a véleménye a politikus iróról?

— Az iróról mint politikusról nincs jó véleményem — válaszolja —, de a politikai irásról jó van. Az irónak joga van politizálni éppen ugy, mint teszem föl akármelyik bádogosmesternek.

Az iró felelőssége azonban rendkivül sulyos,

mert ő mindig dialektikusan látja a problémát, a tétele mellett mindig ott lebeg az ellentét is. A legnagyobb baj a rossz iróval van. Egész Európában egy csomó féltehetség csinált bajt. Mussolini egy elvetélt szocialista iró volt, Hitler pedig egy rossz festő. Ami a tehetségükből hiányzott, azt akarattal próbálták pótolni és a történelem legvéresebb zsarnoksága lett belőle.

— Az igazi iró az általa teremtett alakokkal politizál. Az iró tehát politizálhat, de ha pártpolitikai vezető szerepre vágyik, elveszitheti iró mivoltát. „Cézár meghóditotta Galliát, ellenben az irásban csak az emlékiratig jutott el."

— Mi a véleménye Knut Hamsunról?

— Knut Hamsun az Éhségben és a többi fiatalkori életmüvében mint romantikus, de proletár érdeklődésü irózseni indult el. Öreg korában rettenetes tévedett. A náci hősökben akarta megtalálni ifjukori regényalakjait. Az egész embereket összetévesztette a pojácákkal, pedig Knut Hamsun irói életpályájának delén a kollektiv ember tipusait irta meg. Ha ezeknél maradt volna, ma nem börtönben ülne.

— Elitélné-e, ha az egyik népbirója volna?

— Ehhez nem ismerem eléggé a részleteket. Valószinüleg én is az elitélése mellett szavaznék, de meg kell mondjam, hogy a norvég irót nem mérhetjük egy zupás őrmester vagy egy müncheni sörivó méreteivel. Knut Hamsun felelőssége azért rendkivül nagy, mert ő szellem volt.

Hirtelen áttérek egy másik témára: Lát-e valami törést az öreg és a fiatal erdélyi irók között? — kérdem.

— Nem látok. Ehelyett azt tapasztalom, hogy minden tollember óriási önrevizióval igyekszik kidobni magából azt, ami rossz volt, ugyanakkor pedig átmenteni

a magyar nép ősi mondavalóit

egy szocialista kontinensbe. Ezt együtt kell csináljuk öregek és a fiatalok. Bizonyos, hogy másképpen fogják kifejezni a kérdéseket az öregek, akik talán szebben és a fiatalok, akik élesebben beszélnek. A cél vitathatatlanul egy, csak a forma lehet más.

— Ön szerint mi okozza azt, hogy még nem jelentkeznek az uj irások?

— Ez a nagy belső gyürkőzés. Az Imrédy-korszakban azért hallgattak, mert nem akartak irni, most mindenki erőt gyüjt, mert irni akar. Jól mondja Benedek Marcell: „a bomló korszakoknak regényeik vannak, az induló korszakok drámát teremtenek (Gorkij, Hauptmann, Heyermans) a védekezés pedig a lirában találja meg fegyverét.

— Az irások pedig jönni fognak, mert tudom, hogy az irók irnak.

Lopva jegyzek a rendkivül érdekes beszélgetésből néhány mondatot és már indulok is. Elbucsuzom és kilépek az öreg házból, melyben a Bólyaiak szellemi örökségét védi és átadja a fiatal generációnak Molter Károly.

HORVÁTH DÉNES

Megnyilt a
kolozsi sósfürdő
Szerdán délután 3 órakor megindul az autóbuszjárat. Csütörtöktől naponta kétszer, reggel fél 8 és délután 3 órakor a nagyposta hátamögötti autóbuszállomásról. Junius 18-tól a melegfürdőt is megnyitjuk.
Balázs István és Kovács János
bérlők

Figyelem!
Gépkereskedelmi Iroda átköltözött
Timár-utca 20 alá. Üzlethelyiség

Figyelem! Mindenkit érdekel!
Megjelent magyar nyelven a legujabb
lakástörvény,
mely a tulajdonosok és bérlők jogviszonyait szabályozza
Ára 300·— lej.
Kapható minden könyvkereskedésben

Megjelent a Kommunista Ifjak Szövetségének kiadásában
Lenin: Ifjuságí szövetségek feladatai
Ára: 260 lej. Szervezeteknek kedvezmény.
Kapható a Szövetségben (Mócok-utja 18) és a Józsa Béla-Athenaeumban.

A
»Distribuția de Petrol«
kolozsvári telepét a Nagyboldogasszony-ut 1—3 alatt
(a Nádas patak mellett, a vasuti mühelyek mögött)
ujból megnyitotta
s petróleumtermékeivel a tisztelt fogyasztóközönség rendelkezésére áll.
Távbeszélő: 81.

AZ IFJUSÁG ARCCAL A JÖVŐ FELÉ

A balkáni antifasiszta ifjuság első kongresszusa

Az európai népek ifjusága a mult borzalmaitól még kábán, de a béke és szabadság légkörében egyre tisztuló öntudattal emeli fel fejét, és jobbját az őszinte közeledés vágyától vezetve nyujtja egymás felé. Igy közelednek most egymáshoz az öt balkáni államnak a fiai. Azok, akik kiharcolták szabadságukat, tengernyi vért áldozván érte és azok a félrevezetettek, akik nem kevesebb vért hullattak elnyomóik érdekéért, Szerbia, Görögország, Albánia, Bulgária és Románia népeinek ifjusága.

A balkáni antifasiszta ifjuság julius 8-án Belgrádban megtartandó kongresszusa a békeszerető ifjuság összefogásának hatalmas bizonyitéka lesz. Harcban, szenvedésben és épitő munkában született meg az az egységes ifjui nemzedék, mely jól tudja, hogy szabadságának kiharcolása csak első lépés volt azon az uton, mely népeinek jövője felé vezet, s e jövő felelősségének a terhe jórészt az ő vállán nyugszik.

A sokmillió áldozatot követelő, országokat felduló megmérhetetlen anyagi és szellemi javak elpusztitását eredményező háboru minden tapasztalatának a segitségével tárgyalja meg a belgrádi kongresszus az ifjuság elsőrendü feladatát: *az összes ifjui erők összefogását az oly nehezen megszerzett béke fenntartásának és megszilárditásának érdekében.*

A balkáni ifjuság jól tudja, hogy bár a háborunak vége, a harc tocább folyik. A katonailag megsemmisitett fasizmus tovább él szellemében és a demokrácia jelszavait alibiként idézve, a szabadság lobogója mögé bujva, szeretné ujból megteremteni a terror és rabság korszakát. Ezt a szellemet kell Délkelet-Európa ifjuságának megsemmisitenie ahhoz, hogy a fasizmust végleg megsemmisitse. Igy teremtheti meg a valódi demokráciát, melynek épitőereje felemeli romjaiból a tönkretett országokat, hogy a gazdasági fejlődés utjára lépve a nép legszélesebb tömegeinek jólétét, politikai és kulturális szinvonalát és ezáltal boldogságát biztositsa. Az az ifjuság, melynek szeme előtt a békének és az épitő munkának nagyszerü látomása már felderengett, minden erejével hozzá fog járulni e cél eléréséhez. Ennek a célnak az érdekében történik meg a baráti közeledés a balkáni ifjuság között, melynek kifejezője a belgrádi kongresszus.

Az ifjuság egységes érdekeit érintő öt főkérdésről mindegyik ország egy-egy kiküldöttje számol majd be és széleskörü bizottságok tárgyalják meg azokat, egyben kidolgozva e szükségszerüségek gyakorlati megvalósitásának terveit is. Ilyenformán: 1. *Beszámoló a balkáni ifjuságnak a fasiszta megszállók ellen folytatott szabadságharcáról.* (Görög kiküldött.) 2. *A balkáni ifjuság feladatai a tartós béke fenntartásának érdekében.* (Szerb kiküldött.) 3. *A balkáni ifjuság gazdasági és társadalmi helyzete.* (Bolgár kiküldött.) 4. *Az ifjuság tanulmányi, kulturális, sport és szórakozási lehetőségei.* (Román kiküldött.) 5. *A balkáni ifjuság egységének megvalósitása.* (Albán kiküldött.)

Ezek azok az égető problémáink, melyekről tudjuk, hogy csak a legszorosabb együttmüködés utján valósithatók meg. Csak Délkelet-Európa egységes ifjusága lehet számunkra biztositék arra, hogy békésen fejlődve az egész világ szabadságszerető ifjuságával együtt haladhatunk majd boldogabb jövőnk felé.

Mi, romániai haladó szellemü ifjak, a felszabaditásunkért folyó harcból alig vettük ki részünket. *Az épitő munka terén kell tehát bizonyosságot tegyünk amellett, hogy méltó helyet érdemlünk ki annak a balkáni ifjuságnak az oldalán, mely vérét tudta áldozni szabadságáért.* Meg kell szilárditanunk demokráciánkat, hogy az megingathatatlan pillérjévé váljék annak a merészen ivelő hidnak, mely a minket környező országok demokráciájának szilárd alapjaira támaszkodva, ez országok népeit köti majd össze közös jövőjük felé vezető uton.

F. L.
egyetemi hallgató

Vidáman, lelkesedőn szólnak a magyar, román, szerb dalok

BUDAPEST, junius 16. A Szabad Nép, a Magyar Kommunista Párt hivatalos lapja irja az alábbi beszámolót a budapesti ifjusági találkozóról:

A MaDISz Vörösmarty-téri székházában énekszó fogad, vidáman, lelkesedőn szólnak a magyar, román, szerb dalok, harci indulók. Egymásbakarolva ülnek, egymás nyelvét, zenéjét tanulják fiuk és leányok. Hiába volt hát negyedszázad gyülöletvetése, a jó talaj kidobta magából a konkolyt.

Egy sarokban ülünk Mirkovics Ikoval, az USAOJ (a jugoszláv antifasiszta ifjusági szövetség) központi vezetőségének tagjával, a küldöttség vezetőjével és Kovács Andrással, a vajdasági kiküldöttel, aki tolmácsolja a kérdéseket és feleleteket.

A felszabaditási harc hősei

— Hogyan alakult meg a jugoszláv ifjusági egység? — kérdezem.

— A reakciós kormányok igyekeztek megosztani a fiatalságot, de a fasizmus elleni szabadságharcban összeforrt a jugoszláv állam népeinek ifjusága és ez az egységes erő lett Tito marsall hadseregének törzse. Számtalan hősi halottunk pecsételte meg vérével a szabadságért küzdő jugoszláv népek fiatalságának egységét, köztük: Ivó Ribar, harci nevén Lola, a jugoszláv ifjuság vezetője.

— Most melyek a jugoszláv ifjuság feladatai?

— Tovább folytatjuk a reakció elleni harcot. A Nemzeti Becsület Védelmére Alakult Bizottságok elé állitjuk az árulókat.

— Mi szeretjük a munkát, lelkesedéssel és hittel épitjük a magunk szabad országát. Az elismerést is megkapjuk a teljesitményekért. Jugoszláviában nemre, nemzetiségre és felekezetre való tekintet nélkül minden tizennvolc éven felüli állampolgár választó és választható.

— Milyen a jugoszláv és a magyar fiatalság viszonya?

Magyarok a szabadságért

— A mi harcunkban a magyar fiatalok is nagyszámban vettek részt. A vajdasági magyar ifjuságnak épp ugy, mint a magyar népnek, teljes szabadsága van. A Szabad Vajdaság mellett megjelenik az Ifjuság Szava is Ujvidéken. Megsemmisitettük a sovinizmust. A magyar diákoknak saját nyelvü iskolájuk, sajtójuk és egyesületeik vannak.

Mirkovics Iko felemeli a hangját és ugy folytatja:

— A magyarországi fiatalokról tudtuk, hogy ha a német fasizmusnak sikerült is sokáig elnyomás alatt tartania, demokratikus szellemét nem nyomhatta el. Éppen ezért teljes örömmel fogadtuk a MADISz meghivását. A fogadtatás és minden, amit láttunk, csak még jobban megerősitette azt az elhatározásunkat, hogy a legszorosabb baráti kapcsolatokat tartsuk fenn a demokratikus Magyarország ifjuságával.

A testvéri jobb

A román egységes ifjusági mozgalom (Tinerctul Progresist din România) — irja tovább a Szabad Nép — ez év januárjában alakult meg. Akkor folyt a román demokratikus erők harca, a munkásokra sortüzet vezénylő reakciós Radescu-kormány ellen. Az ifjuság röpiratokkal, gyülések rendezésével és tüntetésekkel segitett megbuktatni a Radescu kormányt. Dr. Groza Péternek, az erdélyi magyarok és Magyarország igaz barátjának az infláció megakadályozására és az ujjáépités felfokozására irányuló intézkedéseit lelkesen propagálja és munkájával segiti a román fiatalság. A diákok a munkásifjakkal, vállvetve vonulnak ki földet müvelni. Hétköznap mozgómühelyekkel, vasárnaponkint kulturmunkát végezni száll ki falura a városi fiatalság.

A Magyar Népi Szövetség fiatalsága is tagja a mozgalomnak, a magyar községekben magyarnyelvü előadásokat, gyüléseket tartanak. A reakciós tanárokat a szocialista kulturminiszter a diákság bevonásával sietett eltávolitani. Ma már rend van az oktatás frontján.

A román küldöttség is hangsulyozza, mennyire örül, hogy a MADISz meghivása alkalmat adott, hogy testvéri jobbot szoritsanak a multban egymás ellen uszitott két nép fiatalságának képviselői. Kérik, hogy a magyarok adják vissza a látogatást és ezzel is segitsenek munkájukban: megteremteni a demokratikus népek ifjuságának egységfrontját a reakció ellen.

(g. p.)

Időszerü gondolatok

Mecsnikov professzor születésének 100 éves fordulóján

1845-ben született Éliás Mecsnikov orosz tudós, aki munkában eltöltött hosszu életét az emberi élettartam meghosszabbitásának szentelte. Előbb az odesszai egyetem állattan-tanára volt, majd Pasteur meghivta párisi intézetébe s itt folytatta tudományos kutatásait 1916-ban bekövetkezett haláláig. Az orvosi világban élettani felfedezései tették nevét ismertté. Mecsnikov fedezte fel a falósejteket (fagocitákat), amelyek a szervezetbe kerülő idegen anyagokat, baktériumokat és mérgeket körülzárják, kiküszöbölik, mérgező hatásuktól a szervezetet megóvják. Ma már minden kisdiák tanulja, hogy ha szálka furódik a tenyerébe, akkor a véráramból nyomban odasereglik a fehérvérsejteknek egy csoportja, körülfogja a szálkát és igyekszik kitoloncolni. Ezek a sejtek a fagociták. S a szálkát körülvevő sárgás genny nem egyéb, mint az idegen test ellen felsorakozó falósejtek tömege.

A fagocitózis-elmélet kidolgozása után Mecsnikov figyelmét az öregkor vizsgálata kötötte le. Az egyes állatfajták élettartamának összehasonlitására és ókori adatokra támaszkodva Mecsnikov azt állitja, hogy az ember természetes életkora 100—150 esztendő volna — ha megérné. Az emberek között azonban senki sem hal meg természetes halállal. Az ember életének utolsó harmada csupa szenvedés: izmai és inai elvesztik rugalmasságukat, bőre elernyed, fogai kihullanak, emésztése renyhe lesz, belső szervei lassan felmondják a szolgálatot. A szervezet elveszíti regeneráló (megujuló) képességét, az idegrendszer lomhán müködik. Az öreg ember munkaképtelen lesz: teher önmaga és a társadalom számára. Ebben a folyamatban is lényeges szerepet játszanak a fagociták: felfalják a megöregedő sejteket s a regenerálódás hiánya folytán a szervezet nehezen tud a betegségeknek ellenállni: szabadon aratlhat a halál.

Mind ennek az oka — tanitja Mecsnikov —, hogy az emberek egészségtelenül élnek, s az orvostudomány egyelőre nem tud eredményesen szembeszállni a szervezet romboló erőivel. Pedig az élet célja a szép, egészséges és hosszu öregkor, amely egészen addig tart, amig az ember betelt az élettel s a természetes életösztönt a természetes halálösztön váltja fel. A világot egészséges, bölcs, tapasztalt öregeknek kell vezetni — hirdeti Mecsnikov —, ez az egyetlen módja annak, hogy a társadalom kikászálódjék a gyermekbetegségeknek abból a zürzavaros állapotából, amelyben még mindig él.

Mecsnikov ezeket az élettani alapon nyugvó, de lényegében filozófikus gondolatokat „Optimista világnézet" cimen foglalta össze. Azóta eltelt 30—40 esztendő és — két világháboru. Az öregkor nem szépült meg, viszont ijesztő méreteket öltött a fiatal korban elpusztultak száma. Vajjon Mecsnikov még mindig fenntartaná optimista világnézetét? A test falósejtjei mellett felléptek a lélek falósejtjei s ezeknek nyomában az emberi testet egészében befaló háborus gépszörnyetegek. Mecsnikov harmónikus öregkorról álmodott — vajjon eljutunk-e a harmónikus fiatalkor vágyálmainak megvalósitásáig?

Mecsnikov optimizmusának az volt az alapja, hogy bizott az orvostudomány fejlődésében. Ez a bizalom nem volt indokolatlan, az utolsó 30—40 év orvostudománya valóban sok csodát müvelt. Mi azonban megtanultuk, hogy az emberiség boldogulását az egyes ember testének gyógyitásával nem érhetjük el. A társadalom teste és lelke beteg, ezt kell meggyógyitani.

De a társadalom orvosai megtalálták már a baj gyökerét s kidolgozták a gyógyitó eljárást. Éber fagocitók őrködnek a társadalom testében, hogy kellő pillanatban elszigeteljenek minden betolakodó „idegen testet" és megsemmisitsék a veszedelmes károkozókat. Mecsnikov optimista világnézete uj értelmet kapott s a mai fiatalság jogosan reméli, hogy öregkorára harmónikus, nyugodt és boldog élet jut osztályrészéül.

BENEDEK ISTVÁN

Csehországban minden német vagyon az államra száll át

PRÁGA, junius 16. A csehszlovák kormány rendeletet adott ki, amely szerint minden német nemzetiségü egyén vagyona teljes egészében az államra száll át. A rendelet nemcsak az ingatlanokra vonatkozik, hanem mindennemü ingóvagyonra is, a legszükségesebb használati tárgyak kivételével. Az igy állami tulajdonná lett német vagyont a németek által elpusztitott falvak felépitésére és a kifosztott csehek és zsidók kártalanitására fogják fordilani.

A postaügyi miniszter rendeletet adott ki, amelyben minden német nemzetiségü egyénnek megtiltja, hogy rádióvevőkészüléket tartson. A prágai rádió különben már megkezdte müködését.

Megalakult a Nemzetközi Biróság

SZANFRANCISZKÓ, junius 16. (Rádió.) A szanfranciszkói konferencián teljes megegyezés jött létre a Nemzetközi Biróság felállitása ügyében. Az elfogadott határozat értelmében a biróságnak 15 tagja lesz, s valamennyi nemzetei csak egy-egy biró fogja képviselni. A Nemzetközi Biróság székhelye Hága lesz.

A Nemzetközi Biróság határozatai kötelező érvényüek lesznek s amennyiben valamelyik nemzet nem tartja tiszteletben a döntést, a Biztonsági Tanács elé utalják, melynek fegyveres erő is áll a rendelkezésére.

Olvassa és terjessze a „VILÁGOSSÁG"-ot!

A Magyar Népi Szövetség gyülései

Vasárnap délután 4 órakor a III. kerület nagy taggyülése a Budai Nagy Antal-utcai földésztagozat székházában.

Vasárnap délután 4 órakor a IV. kerület nagy taggyülése a Zsigmond király-uti kulturházban.

Kedden délután 5 órakor I. kerületi nagygyülés a Farkas-utcai székházban, melyen megválasztják a kerület végleges vezetőségét. Előadó dr. Demeter János alpolgármester.

Mindhárom gyülésen a központi vezetőség is képviseltetni magát.

Gyászünnep egy szovjethős sirjánál. Bukarestből jelentik: Gyászünnepség keretében koszorúzták meg a bukaresti Győzelem-téren lévő szovjet siremléket, amely alatt Sztorozsev őrnagy nyugszik, aki elsőnek esett el Románia földjén hazája fel szabaditásáért és Romániának a hitlerista iga alól való felszabadulásáért vivott küzdelemben. A siremléket valósággal elboritották a virág koszoruk. Az ünnepség a Tudor Vladimirescu hadosztály egy különitményének diszmenetével ért véget.

A Hősök Napi gyüjtés eredménye. Hősök Napjának délutánján a Népvédelmi Egyesület utcai gyüjtést rendezett, karöltve a polgári és katonai hatóságokkal, a fasizmus áldozatainak, rokkantaknak, özvegyeknek és árváknak támogatás ra. A Népvédelmi Egyesület lelkes asszonyait és leányait a román had ereg tisztjei támogatták a gyüjtési akcióban. Testvéri együttérzéssel vették ki részüket a gyüjtésből a Haladó Ifjuság tagjai is. A gyüjtés végeredménye 407 965 lej volt.

Az egészségügyi miniszter által kinevezett tisztogató bizottság az orvosi kamara helyiségében (Majális-utca 17) junius hó 18-án, hétfőn délután 6 órakor tartandó ülésére ezuton is megidézzük: dr. Nógrády György, dr. Fritz János, dr. Keresztesy Tibor Gyula, dr. Faragó Ferenc, dr. Borbáth Andor, dr. Máthé Ákos, dr. Nagy Pál, dr. Fogolyán Miklós, dr. Kabdebó Ottó György, dr. Csiky Kálmán, dr. ifj. Gyergyay Árpád, dr. Krepsz Iván, dr. Borsay János, dr. Orbán Elemér, dr. Tamás Gizella orvosokat. Felkérjük mindazokat, akik nevezettek politikai vagy népellenes magatartására vonatkozó adatokat tudnak, a bizottság tagjaival személyesen, vagy irásban közöljék esetleg a közölt időpontban az ülésen személyesen adják elő.

(*) **Eljegyzés.** Budai Aranka P.T.T. tisztviselőnő és Tauffer Andor városi tisztviselő junius hó 17-én tartják eljegyzésüket. Minden külön értesités helyett. 8800

15 nap nyári szabadságot kapnak az állami tisztviselők. A miniszterelnökség közli: A miniszterelnök ugy határozott, hogy az idei nyáron az összes minisztériumoknál és állami intézményeknél ugy a véglegesitett, mint az ideiglenesen alkalmazott tisztviselők számára különbség né kül 15 napi szabadságot engedélyez.

Tisztogatóbizottság közlemé nye. Az állami alkalmazottak szak szervezetének tisztogatóbizottsága fel kéri mindazokat, akik Nagy András volt vármegyei gépkocsivezető, Molnár Tihamérné született Réthy Mária pénzügyi tisztviselőnő és Prámer Géza pénzügyi tisztviselő multbeli magatartásával kapcsolatban terhelő adatokat tudnak, azt zárt borítékban, névvel és címmel ellátva, junius 19-én reggel 8 óráig juttassák el a szakszervezet Szabadság-tér 17. I. emelet 8 alatti helyiségébe.

Kilencvenhét százalékos vetés eredmény. Bukarestből jelentik: A földmüvelésügyi minisztérium közölte, hogy az ország megmüvelhető területének 9/ százalékát bevetették. A jelentés megállapitotta, hogy az idei évben jelentős mértékben fokozták a napraforgó, gyapot, árpa és rozsvetéseket.

HIREK

VILÁGOSSÁG

Politikai napilap. Megjelenik hétfő kivételével minden nap

Szerkeszti: BALOGH EDGÁR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár Brassai-utca 7. Távbeszélő 258. Előfizetési dij egy hónapra 1000 lej. Apróhirdetések szavanként 30 lej, legkisebb hirdetés 300 lej. Álláskeresőknek szavanként 20 lej, legkisebb hirdetés 200 lej. Cim a kiadóban és jeligés hirdetéseknél 30 lej pótdij fizetendő. Keretes hirdetések négyzetcentiméterenként 80 lej. Szöveghirdetés (hirek között) szavanként 80 lej. Nyilttér szavanként 100 lej. Kéziratok megőrzésére vagy visszaküldésére nem vállalkozunk.

Ezerötszáz tonna szovjet gyapot érkezett Konstancába. Bukarestből jelentik: A külkereskedelmi hivatal közölte, hogy a szovjet—román gazdasági szerződés végrehajtása során ujabb gyapotmennyiség érkezett Romániába. A jelentés közli, hogy a junius 14-re virradó éjjel ujabb 1500 tonna gyapotszállitmányt raktak ki a konstancai kikötőben.

Nyilt utcán elrabolták egy hóstáti földész lovát és szekerét. Banyai József hóstáti földész feljelentést tett a endőrségen hogy mig ő bent a központi rendőrségi épületben vitás ügyeit i tézte, Placintar János ajtoni lakos fia és leánya segitségével ellopta lovát és szekerét. A néprendőrség a vakmerő tolvajt elfogta, jegyzőkönyvet vett fel majd azzal az utasitással hogy a lovat és szekeret azonnal szolgáltassa vissza tulajdonosának, hazabocsátotta. A tolvaj eddig nem jelentkezett s igy most ellene eljárás indul.

(*) **A MÁGISz értesiti tagjait,** hogy a MAGISz vásárlási könyvre női selyemharisnya kerül kiosztásra junius 18-tól, hétfőtől kezdve a MAGISz-bolt (volt Magyar Bolt) textilosztályán.

Zenei szabadliceumi előadások. A zenei szabadliceumi előadások sorát Sz. Dobó Julia igazgatónőnek a népzenéről szóló előadása zárja be junius 17-én vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a zenekonzervatórium termében. Az előadás keretében zenei szemelvényeket mutat be Halmos György zongoramüvész, Buzogány János (furulya), valamint a zenekonzervatórium és az óvónőképző énekkara.

A mérnökök és technikusok szervezete közli tagjaival, hogy szokáso heti összejöveteleit ezután nem pénteken, hanem minden hétfőn tartja. Junius 18-án választmányi ülést is tart, melyre kéri a tagok teljes számban való megjelenését.

Azerbaidzsán 25 éve

25 esztendővel ezelőtt Azerbaidzsánban az irni, olvasni nem tudók száma a lakosság 97 százalékát tette ki. Ma az Azerbaidzsáni Szovjetköztársaság kulturország, melyben mindenki előtt nyitva áll a legmagasabb foku tanulmány lehetősége is. 25 évvel ezelőtt Azerbaidzsánban 18 népiskola müködött. A szovjetrendszer alatt több mint 2000 iskola nyilt meg. A nép fiaiból kinevelődik az uj szovjetértelmiség. 25 évvel ezelőtt egyetlen tudományos kutatóintézet sem volt az országban, most 66 ilyen intézet van.

A tudományos élet irányitását az Azerbaidzsáni Tudományos Akadémia végzi, melynek 15 rendes tagja és számos tudományos munkatársa van.

Tizenhatezer erdélyi deportált ter haza

KOLOZSVÁR, junius 16. A kolozsvári Zsidó Népközösség értesitést kapott a budapesti OMZSA szervezettől, hogy körülbelül tizenhatezer erdélyi zsidó deportált utban van hazafelé. A kolozsvári Zsidó Népközösség vezetősége ezuton kéri fel tagjait és Kolozsvár demokratikus közönségét, legyen segitségére a deportálásból hazatérők elhelyezésére. Akiknek nélkülözhető szobája, ágya, ágynemüje, ruházati és konyhai felszerelési tárgyai vannak, jelentkezzenek a Zsidó Népközösség nyilvántartó irodájában, Mikes Kelemen-utca 16 szám alatt.

Felvételi vizsga a kereskedelmi leányiskolában. Az állami magyar tanitási nyelvü kereskedelmi leányiskolában az V. osztályba való felvételi vizsgákat junius 27-én reggel 8 órai kezdettel tartják meg az iskola Malom-utca 25 alatti épületében.

(*) HIRDETMÉNY. A Kolozsvári Villamos Müvek R. T. kolozsvári bejegyzett cég igazgatósága meghivja a részvényeseket a társaság Kolozsvár, Hegedüs Sándor-utca 1. szám alatti üléstermében 1945. év julius 20-án délelőtt 12 órakor megtartandó rendes közgyülésére, melynek tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Az 1944. üzleti évre vonatkozó igazgatósági jelentés. 3. Felügyelőbizottság jelentése. 4. Az 1944. üzleti évre vonatkozó mérleg és veszteség-nyereség kimutatás jóváhagyása. 5. Az alapszabályok 36. cikke alapján a jelenléti dijak megállapitása. 6. Igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása. 7. Igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok választása. 8. Esetleges inditványok. A részvényesek a közgyülés határideje előtt legalább 10 nappal részvényeiket, illetve a meghatalmazottaknak meghatalmazásaikat a társaság pénztáránál kell letenniök. Az alapszabályok 45. cikke értelmében Kolozsvár városa nem köteles részvényeit letétbe helyezni. Amennyiben a fenti határidőre a részvényesek nem jelennének meg oly számban, amely az alapszabályok 48. cikkében előirt részvényszámot összehozná, ugyanezen cikk értelmében a közgyülés 8 nap mulva éspedig 1945. év julius 28-án 12 órakor fenti napirenddel tartandó meg, tekintet nélkül a képviselt tőkeérdekeltség nagyságára. Kolozsvár, 1945. junius 14. Az Igazgatóság.

Utcabizalmi választás. Felkérem a Táncsics Mihály-utca lakóit, hogy ma, junius 17-én délben fél egy órakor a Táncsics- és Zsolt vezér-utca sarkán tartandó összejövetelen megjelenni sziveskedjenek utcabizalmi választására. Bartók Gyula.

Köszönetnyilvánitás. Hálás köszönetet mondunk mindazoknak kik felejthetetlen kis ányom, Szaján Évike temetésén részt vettek és fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek. A gyászoló család.

Romániai deportáltak és hadifogolyok utban hazafelé. A bukaresti rádió hosszu névsort közölt azokról a személyekről, akik különböző német országi hadifogoly és deportált táborokban felszabadultak és rövidesen elindulnak hazafelé.

Megnyilt! Az A. B. C. Megnyilt!
Győződjön meg olcsó árainkról! olcsó textiláruház, Kornis-utca 2. Tekintse meg kirakatainkat!

Két nagyváradi fasiszta arcképe

NAGYVÁRAD, junius 16. Nagyváradon most folyik a nagy per. Tulajdonképpen egyelőre csak arról van szó, hogy két embert hallgatnak ki a nagyváradi rendőrség politikai osztályán. Igen ám, de ez a két ember Árvay Árpád és Szabó János! Aki valamennyire is tisztában van az elmult évek északerdélyi közéletével, az jól tudja, hogy ez a két név egész rendszert jelent: a vérben és pusztulásban fogant, németszolga, nemzetáruló magyar fasizmust.

Ez a két jellegzetes figura tudja már, hogy nem kerülheti el megérdemelt sorsát. Nem is tagadnak. Vallomásuk nyomán egyre inkább fény derül arra az ördögi szövevényre, amit a német hitleristák és magyar cinkosaik hurkoltak a magyar nép védtelen teste köré.

Árvay Árpád a kihallgatás alatt érthetően ideges. Csikos szürke ruhában, verejtékcseppekkel homlokán, nagyon bizonytalanul válaszolgat.

Szemenszedett valótlanságokat állitottunk

Árvay jellegzetes figurája volt Nagyváradnak. Ügynök, országgyülési képviselő s ezen a réven „főszerkesztő" lett egy nagyváradi fasiszta lapnál. A Magyar Pártban tevékenykedett 1923 óta s a bécsi döntés után lett országgyülési képviselő. Szolgalelkü, törtető karrierista volt, érthető, hogy a fasizálódó közéletben egyre nagyobb szerep jutott neki.

— Tudom, hogy szemenszedett valótlanságokat állitottunk a magyarországi svábok hüségéről. Propagandánk csak arra volt jó, hogy megtévesszük a magyar közvéleményt. Ez, ugy látszik, sikerült is — vallja be Árvay.

Tovább beszél. Elmondja, miként sürgeték a zsidóság likvidálását.

— Behódoltam a német politikai felfogásnak és nem tehettem mást. Ez volt a német politikai irányvonal. Magamévá tettem és harcoltam a német ideológiáért.

Elismeri, hogy helyeselte és elősegitette a deportálást. Elmondja, hogy tevékenyen részt vett a látszatparlament munkájában s jegyzője volt a képviselőháznak, sőt a külügyi bizottságnak is tagja volt. Ebben a minőségben a legpontosabban értesülhetett az ország állapotáról. Mégis tovább folytatta politikáját, bár ekkor már, Sztalingrád után, minden józan és tisztességes ember tisztában lehetett a helyzettel. Árvay azonban nem volt tisztességes és tervszerüen tovább dolgozott a németek érdekében.

Szabó János, a jobboldali „munkásapostol"

Szabó János, aki sápadtan, idegesen felelget a kétdésekre, méltó párja Árvaynak. Ő is jellegzetes fasiszta konjunktura-lovag. Egy szóval lehet jellemezni: munkásáruló. Rangot, címet, tisztséget, meg jó zsiros állásokat kapott a fasiszta rendszertől árulásáért. Országgyülési képviselő, felsőházi tag, a nagyváradi Nemzeti Munkaközpont elnöke volt.

1923-ban kőmüvessegéd, de becsvágya politikai pályára vezette. Tagja lett a jobboldali román kormánykörök politikai vonalán álló Bresla munkásszervezetnek. Szabó János a „munkásapostol" álarcában jelentkezik a nagyváradi lapok hasábjain, természetesen mindig figyelmesen kiszolgálva a jobboldal érdekeit.

A bécsi döntés magasba röpitette Szabó Jánost is, hiszen a bevonuló reakció kapva kapott a céljait hüséggel kiszolgáló bábokon. Szabó János volt az az áruló, akinek a révén meg akarták vásárolni Északerdély és Nagyvárad munkásságát. Most politikai „pályafutásáról" beszél

— Elismerem, hogy az 1941-es évet követő időben már csak uszályhordozója voltam annak a jobboldali

politikának, amely ugy a magyar munkás, mint a magyar nép romlását idézte elő. 1941-ben, amikor megkezdtük a munkásszervezet kiépítését, olyan alapokra fektettem azt, hogy abban csak jobboldali résztvevők lehettek, mert a baloldali meggyőződésü munkásságot távoltartottam.

A hangja egészen rekedt, amikor ezeket mondja:

— Beismerem, hogy szóban és irásban félrevezettem a munkásságot és nem emeltem gátat a háborus uszitásnak. Beismerem, hogy németországi utam alkalmával, amikor az odaszállitott munkásokat meglátogattam, hamis és megtévesztő cikkeket adtam ki.

Ime két arckép és két vallomás. Nekik és a hozzá hasonló figuráknak köszönhetjük, hogy a hitlerizmus olyan dus táptalajra találhatott ezeken a tájakon. Erdély közvéleménye, a dolgozók társadalma szigoru, méltó megbüntetésüket várja.

Shaw: „Ördög cimborája"-nak szerdán lesz a bemutatója a Városi Szinházban

Az évek óta elhallgatott világhirü angol alkotózseninek: Bernard Shawnak izgalmas, drámai feszéltségü és megdöbbentő lélektani virtuózitással felépitett társadalmiszatirájára, az „Ördög cimborájá"-ra készül nagy lelkesedéssel a Városi Szinház magyar társulatának drámai együttese. A zseniális angol drámairó az amerikai szabadságharc ideiéből, 1770-ből vette ehhez a hatalmas mondanivalókhoz témáját, amely időtálló szociális tartalmával az örök emberhez iródott. A Magyar Szinház drámai társulata lázasan készül a szerdai bemutatóra.

Külön érdekessége az előadásnak, hogy ezidén először lép fel a kiváló fiatal drámai színész: Senkálszky Endre, aki jólismert szinmüvészi értéke mellett ujabban emberi kiválóságának is tanujelét adta, amikor önként jelentkezett a gödöllői orosz parancsnokságnál a németek elleni harci szolgálatra és a diadalmas Vörös Hadsereghez csatlakozva, Németországban harcolt az igazságért és a népeket felszabaditó uj szellemért.

Még egy érdekessége a szerdai bemutatónak egy fiatal, uj drámai tehetség: Loy Sári bemutatkozása, aki uj reménysége a magyar színészetnek. Benes Ilona, Borovszky Oszkár, Fekete Mihály, Várady Rudolf, Sugár Jenő és Dorián Ilona játszák a darab többi, értékes színészi feladatot kivánó szerepeit. A szerdai bemutató iránt máris meleg érdeklődés nyilatkozik meg.

*

A Városi Szinház müsora:

Junius 17-én, vasárnap délután 3 órakor: Sárgapitykés közlegény.

Junius 17-én, vasárnap este 6 órakor: Eladott menyasszony.

Junius 18-án, hétfőn este 6 órakor: Eladott menyasszony.

Marostorda megyében és a Küküllő mentén igen nagy bortermésre van kilátás

MAROSVÁSÁRHELY, junius 16. Marostorda megyében és a Kisküküllő, valamint a marosmenti szőlővidéken igen nagy bortermésre van kilátás. A fogyasztási szövetkezetek közremüködése folytán sikerült a permetezésekhez a megfelelő rézgálic mennyiséget biztositani és igy évek óta a legszebb kilátásokkal indul a szőlőtermelés.

Hasonlóan kedvező kilátások mutatkoznak a tengeri és árpa eremésre. A buza fejlődése kissé vis zamaradott, ami a kedvezőtlen müvelési körülményeknek ulajdonitható. A mezőgazdaság biztató helyzete a munkások és a földmüvesek összefogásának tulajdonitható, mert például Marosvásárhely 15.000 szervezett munkása minden szabadidejét a mezőgazdaság megsegitésére fordítja.

Orvosi hir. Dr. Ligeti Ilona szemorvos rendelését régi lakásán, Unió-utca 27. ujból megkezdte.

Faragó Ferenc professzor, a hires magyar diftéria-védőoltás megteremtője le akarja küzdeni a szamárköhögést is

A kolozsvári Magyar Tudományegyetem nagynevü tudósa a közegészségügy feladatairól

KOLOZSVÁR, junius 16. Még emlékezetünkben él az a félelem, amelyet nemrég okozott a kiütéses tifusz garázdálkodásos óráiban. Az Erdélyt szegélyező alföldek körül még ma is hallunk hireket a pusztitó járványokról: ezek általában mindenütt fel-felütik a fejüket, ahol a háboru ott hagyta fertőző lábanyomát. De nemcsak a háborus járványokról tudunk. Az ugynevezett békés időben is ezerszámra szedte áldozatait mindenféle fertőző betegség, különösen a közegészségügyi müveltséget nélkülöző széles néprétegekből, amiért is gyakran hallottuk a népbetegség fogalmát. Egy-egy zsarnokoskodó és szinte egyeduralomhoz jutott betegséget neveztünk igy.

Vajjon a demokrácia el fogja-e kergetni a fertőző betegségek rémét? Meg fogja-e erősiteni népünket egészségében, hogy valóban népuralom legyen mindenütt, ahol eddig csak népbetegségekről lehetett beszélni? Ezekre a kérdésekre kértünk feleletet erdélyi magyar közegészségügyünk egyik legkiválóbb szakemberétől, Faragó Ferenc egyetemi tanártól.

Fehér köpenyben, munkaközben találjuk a Pasteur-intézetben lévő Egészségtani Intézetben. Méltán mentegetőzik, hogy minden perce zsufolt fontos munkával, de az egészségügy közügy lévén, sikerül rábirnunk egy kis nyilatkozatra.

— Társadalmunk demokratizálódása milyen hatással van közegészségünk fejlődésére? — tesszük fel az első kérdést.

— *A demokratizálódásnak* — válaszolja Faragó professzor — *kétségtelenül hatással kell lennie egészségügyi kulturánk továbbfejlődésére is. A demokratikus felfogás ugyanis érvényre juttatja azt a régi orvosi tételt, hogy nincs különbség a szegény ember betegsége és a gazdag ember betegsége között, mert mind a kettőt teljes orvosi odaadással és ugyanolyan kezeléssel kell gyógyitani. Eddig azonban csak a jobbmódu ember tudott felkeresni bizonyos gyógyintézeteket és azokat igénybe tudta venni mindaddig, amig szüksége volt rá. A munkásembernek csak korlátozott mértékben nyilott alkalma erre a különböző biztosító intézeteken keresztül — azonban a legszélesebb rétegeknek egyáltalán nem állott módjában, betegségüket kielégitő mértékben kezeltetni. Hogy ez megvalósulhasson, ahhoz fejlődésre van szükség. Hangsulyoznom kell azonban, hogy a fejlődésnek a modern közegészségügyi felfogás szerint nemcsak gyógyitó, hanem a betegséget megelőző irányban is kell haladnia. Ebben az irányban többet és hatásosabban kell dolgozni, mint eddig.*

Dolgozni, dolgozni. Immár értelmére talált jelszava lett életünknek itt Erdélyben is, ahol eddig csak idegen ügyek szolgálását jelentette ez a szó. Megkérdezzük, hogy mik közegészségünk jellegzetesen erdélyi feladatai?

Vérbaj, kiütéses tifusz és vitaminhiány — Erdély három átka

— *Az egészség és a betegség bizonyos mértékben összefügg a földrajzi helyzet, az éghajlat és a nép életmódja okozta befolyásokkal. Ne mondjunk más példát mint azt, hogy Erdély szomszédos azokkal a területekkel, ahol a kiütéses tifusz évről-évre felüti a fejét, vagyis ahol ez a félelmetes betegség „endémiás". A közegészségügy szakembereinek alaposan fel kell készülniök arra az eshetőségre, hogy a kiütéses tifusz-járvány minden évben Erdélyben is megjelenhetik. Egyik fontos feladat tehát, hogy ezt a betegséget tetvetlenitő állomások kiépitésével, szakemberek kiképzésével — és ami igen szép volna —, oltóanyag-termelő intézet felállitásával, vagyis védőoltással küzdjük le. De nem kevésbé fontos az sem, hogy a népet megtanitsuk arra, hogy a betegség elleni védekezés egyenlő a tetü elleni védekezéssel, vagyis a tisztasággal. De van Erdélynek más közegészségügyi feladata is. Ilyen a vérbaj kérdése is, amely itt tizszer nagyobb mértékben terjedt el, mint például Magyarországon. Azután a többi ragályos betegség mellett nem szabad elhanyagolni a népi táplálkozás kérdését sem, amely — mint tudjuk — vitaminhiány következtében szintén betegségekhez vezethet. És ne feledkezzünk meg a Székelyföld fürdőinek egészségügyi helyzetéről sem.*

— Mik a feladatok a mai viszonyok között a háboru pusztitásai után? — tesszük fel az ujabb kérdést.

— *Az előző kérdésre adott feleletben nagy vonásokban megmondtam a problémákat. A feladat tehát ezek megoldása volna. Persze a háboru, mint minden téren, a betegségek terén is sulyos visszaesést és romlást okozott. Hogy pedig a betegségek még jobban ne hatalmasodjanak és terjedjenek el, különös sulyt kellene a szakembereknek forditani a betegségek megelőzésére. Ennek egyik módja a közegészségügyi szolgálatok kiépitése — mint Magyarországon a Zöldkereszt. Szerény megitélésem szerint tehát semmiképpen sem szabad elfeledkezni arról, hogy a most megszületett Magyar Egyetem keretében védőnőképző intézményt állitsunk fel, annál is inkább, mert ilyen eddig is volt itt. Különösen a Székelyföld egészsége függ ettől.*

Védőoltást kellene bevezetni a hastifusz ellen

Ahogy beszélgetés közben figyeljük Faragó professzor határozott vonalu, erélyes, tiszta arcát, elgondoljuk, mennyi munkásság nemesitette fiatalsága ellenére is, hiszen néha csodákat suttognak oltóanyagokról, szérumokról, melyek az ő laboratóriumából indultak a betegségek legyőzésére. Fel is tesszük az ujabb kérdést: Ugy hallottuk, hogy professzor ur oltóanyagok előállitásával és tökéletesitésével sokat foglalkozott. Jelenleg is készit oltóanyagokat?

— *A védőoltás* — válaszolja — *a másik igen hatásos módja a betegségek megelőzésének. Az oltóanyagnak — amit a nagyközönség általában szérumnak szokott nevezni — az előállitása tehát szintén a legelső feladatok közé tartozik. A hastifusz, a kolera, a diftéria, a vörheny (skarlát), a szamárköhögés és még néhány betegség megelőzésére már a kitünő eredménnyel alkalmazott mindennapos eljárások közé tartozik. Ezeket tehát Erdély egészségének megőrzésére feltétlenül fel kell használni, abban a pillanatban, amikor arra szükség mutatkozik. A nyári hónapok alatt a hastifusz elleni védőoltás nagyon fontos és megnyugtató volna. Munkatársaimmal épp ezért fel is készültünk a modern és igen hatásos tifuszoltóanyag készitéséhez, hogy itt Erdélyben azonnal kéznél legyen mindenki számára — azonban eddig ennek az anyagi feltételeit nem sikerült megteremteni, pedig igazán csekély önköltségi összegről van szó.*

— Kielégitő-e a szérum-, helyesebben oltóanyaggyártás? Szorulunk-e külföldi gyártmányokra is?

— *A szérum alatt azt értjük, amivel gyógyitják a betegséget. Ez tehát más, mint amelyet oltóanyagnak neveztünk ez előbb és amelyet a betegség megelőzésére használunk. A gyógyszérumokkal a helyzet nagyon aggasztó, mert végképp nincs semmi sem belőlük. Jelenleg már ott tartunk, hogy az orvostudomány nagy vivmánya: a diftéria-szérum és a tetanuszszérum teljesen kifogyott és az orvos tehetetlenül áll a beteg ágya mellett és tehetetlenül nézi a beteg pusztulását. Szérumot, sajnos, külföldről sem igen lehet behozni, mert ott sincs. A szérumokat főleg lovakból állitják elő és ez megmagyarázza, miért nehéz a helyzet. Nem tudjuk, hogy a román Cantacuzino-Intézet menynyire károsodott a háboru következtében és igy a termelési képessége milyen. Reméljük, hogy hamarosan át tudja hidalni a bajokat és ez a sulyos helyzet megszünik. Egyébként szó lehetne arról is, hogy uj szérumtermelő intézetet állitunk fel, az előállitás azonban hosszadalmas és körülményes. De — amint emlitettem — védőoltó anyagokat azonnal tudnánk késziteni és rendelkezésre bocsátani.*

— Mik professzor ur eddigi munkaeredményei és mik a munkatervei a közeljövőre? — csikarjuk ki még az utolsó választ, mert már csakugyan sok időt elvontunk munkájától.

Könyv készült a diftéria-védőoltásról

— *Hosszabb-rövidebb amerikai és európai tanulmányok segitségével és önálló kutató munkával főleg a ragályos betegségek ellen való védőoltások terén igyekeztem szaktudást szerezni. A tiz év alatt, mig a budapesti Országos Közegészségügyi Intézetben dolgoztam, erre bőven volt lehetőség. Előbb a diftéria ellen dolgoztam ki ujszerü oltóanyagot, mely lehetővé tette, hogy Magyarországon a diftéria-védőoltást Európában az elsők között kötelezően végrehajtsák, majd utóbb a vörheny (skarlát) ellen készitettem, előző tudományos felismeréseim alapján uj oltóanyagot. Mind a kettőt átvették és előállitják a külföldi intézetek is. Az utóbbi években már mint kolozsvári professzor, a szamárköhögés-kérdéssel kapcsolatban végeztem laboratóriumi vizsgálatokat és az volna a célom, hogy ennek a veszedelmes gyermekbetegségnek a leküzdésében csináljak valami hasznost. A most lezajlott nehéz hónapok alatt, amikor a laboratóriumi munkát korlátoznom kellett, a diftéria-védőoltásról szerzett tudományos tapasztalataimat dolgoztam fel könyv alakban és örülnék, ha itt adhatnám ki.*

— *Hogy mik a munkaterveim? Csak dolgozni szeretnék, modern és jól felszerelt laboratóriumokban, jó munkatársakkal. Szeretném, ha a tudományos kutatómunkára a most létesült Magyar Egyetem falai között fennállna a lehetőség és hogy a medikus ifjuság is, amely ugy látom, ragaszkodik hozzám, a laboratóriumokban a tudomány szentélyét lássa. Ilyen körülmények között biztosan szolgálni tudom a nép egészségének érdekeit és a tudományos fejlődésünket eddigi munkaterületemen, vagyis a ragályos betegségek megelőzése terén* — fejezi be nyilatkozatát Faragó Ferenc, a közegészség szakavatott munkása, aki csak dolgozni, akar, csak lehetőséget kér, hogy dolgozhassék a kolozsvári magyar egyetemen mindenki egészségéért.

DERZSI SÁNDOR.

Apróhirdetések

Adás-vétel

TRICIKLIT keresünk megvételre. Világosság kiadóhivata. Gr.

ELADÓ 17 méteres gumicső, két nagy kép Kálmán király-utca 11.

ELADÓK Langstroth rakodó kaptárok. Zápolya-utca 56 8319

KÉT PÁR bőrtalpu, uj barna női félcipő eladó Széchenyi-tér 9, II emelet balra. 8317

TEXTILBERENDEZÉS, fényképező gép olcsón eladó. Érdeklődni Horea-ut 25. 8318

NŐI 36-os cipők, női ruhák középtermetre eladók. Mócok-utja 44, házfelügyelőnél. 8310

JÓKARBAN lévő női kerékpár eladó. Petur bán-utca 1. Iriaztelep. 8308

MÉLY, modern, hosszu gyermekkocsi eladó Taksony vezér-utca 46. 8797

FASZÉN kis tételben kapható. Raktár. Mócok-utja 6 8599

ELADÓ kapucnis vitorlavászon, férf. viharzubbony Megteki thető Fazekas szalbónál. Szentegyház-utca 8. Gr.

EGY topolya háló és egy könyvpolcos szalon eladó. Csákány-utca 83. 8316

ÖNTÖZŐ gumicső, 25 méter hosszu eladó. Ijász-utca 8. Hellegvár. 8826

ELADÓ uj autogén-hegesztő feszmérős készülék. Tordai-ut 51. 8784

EGY sportgyermekkocsi eladó. Árpád-utca 17. 8782

ELADÓ butor, ágy, egy szekrény, két asztal, egy konyhakredenc. Eladó házastelek 3x1 szobával. János vitéz-utca 3. 8781

EGY darab egyfőerős villanymotor eladó. Cim a kiadóban. 8773

VADONATUJ, békebeli szmoking valódi angol szövetből eladó. Cim a kiadóban. 8774

KERÉKPÁRT ujat vagy jó állapotban veszek. Dónat-ut 82. 8790

SÜRGŐSEN eladó egy női kerékpár. Pata-utca 41. 8777

EGY gyermek kék mélykocsi jó karban eladó. IV. kerület, Zug-utca 27. Emelet. 8779

ELADÓ egy komplett háló egyszeri festéssel. Seregely-utca 5. Brétfü-utcából balra. 8778

FÉRFI kerékpár eladó. Szabadság-tér 11

EGY jókarban levő női kerékpár eladó Cim a kiadóban. 8773

PRIMA minőségü valódi perzsa összekötő szőnyeg eladó. Majális-utca 5. 8772

JÓKARBAN lévő Dac. gyermek sportkocsi eladó. Szibeliusz-utca 21. Pillangóte ep 8786

BELGA csincsila, angora süldők, nagyok, különböző szinekben eladók ketreccel is. Monostori-ut 42. 8749

HÁLÓK, szalongarniturák, irásasztalok, szekrények, 6 személyes ezüst evőeszköz stb. kaphatók Kanyarónál az üzletben Kossuth Lajos-utca 14. 8740

EGY sportkocsi eladó. Endre király-utca 31.

HARISNYA körkötőgépet megvételre keresek, esetleg bérbe vennék. Baruch, Apáca-utca 26, Páll villa I. Este 6 óra után. 8713

OSZLOPKÁLYHA teljesen jó állapotban eladó. Dohány-utca 23. 8691

220 vagy 440 Voltos egyenáramu motorért 380 Voltos váltóáramu motort cserélek. 1 drb. 10 HP, 1 drb. 20 HP motor eladó. Radák-utca 4, villanyszerelő üzlet. Telefon 502. 8678

MODERN konyhabutorok eladók. Mócok-utja 55, asztalosnál. 8751

„TERNO" vásárol, elad óceska butort, óceska ruhát, szőnyeget a legolcsóbbtól a legfinomabb perzsáig, ágynemüt, fehérnemüt, porszivógépet, mérlegeket és mindennemü óceskaságokat. Postakert-utca 3. Üzlethelyiség. 8145

DINAMÓ volt- és ampermérőkocsikra, csiszoló motorok, famegmunkáló gépek, tüzifa apritógép, acélsodrony drót, pneumatikok kaphatók Gépkereskedelmi iroda, Timár-utca 20. 9036

BÉLYEGGYÜJTEMÉNYT, bélyegritkaságot, blokkokat darabonkint is megveszek. Szentegyház-utca 1, II. 5. 8667

ELADÓ jó állapotban lévő könyvek. Jókai, Magyarremekirók és több vegyes jeles íróktól. Mócok-utja 12. Kocsis. 8787

PÉNZSZEKRÉNY eladó. Eötvös-utca 34. F.

ELADÓ széna, szekéroldal, bőrfujtató, kőszörükő, üllő, apró üvegek. Duna-utca 23. 8788

FÜRDŐSZOBA berendezés, tizedes mérleg, egyes stráfszekér eladó. Cim a kiadóban. 8883

VESZEK, eladok mindenféle gépet vagy alkatrészeket, műhelyberendezéseket. Fixre, bizományba vagy közvetítek Szabó Miklós, Tordai-ut 24. Kereskedelmi iroda. 8742

ELADÓ csiszoló motorok, Philips anódteleppótló, két irógép, 5-ös számu vizpumpa. Tordai-ut 24. Kereskedelmi iroda. 8742

GYŐNYÖRŰ szalongarnitura eladó. V. Álmos vezér-utca 1. 8770

VENTILLÁTOR motorral eladó. Deák Ferenc-utca 6. Fodrászüzletben. 8795

EGY fekete öltöny majdnem uj állapotban középtermetre eladó, ugyanott egy kétkarikás gázrezsót veszek. Unió-utca 10. II. emelet, szabóság. Gr.

ELADÓ ebédlőszőnyeg, csillárok és különféle kifogástalan állapotban lévő butorok. Megtekinthető délután 4—7-ig Mikó-utca 10. 8804

Alkalmazást kaphat

ÜZLETI összeköttetésekkel, irodai gyakorlattal is rendelkező, megbizható munkaerőt keresek. Leveleket eddigi működés részletes leirásával „Komoly" jeligére a kiadóba kérek. 8653

FODRÁSZ- és vegyesáru kereskedéshez párnás társat keresek. Iparengedélyem van. Cim a kiadóban. 8761

SÜRGŐSEN keresek faszivógázmotorhoz gépészt. Csak szakember jelentkezzen. Cim a kiadóban. 8756

EGY tüzőnőt keresünk azonnali belépésre Dózsa György-utca 11. Stanfeld. 8856

GARANCIAKÉPES pénzbeszedőt keresünk. Róm. kat. Egyházközség gazdasági hivatala, Szabadság-tér 15. Délelőtt 10—12. 8746

ÁPOLÓNŐT keresek könnyebb beteg mellé, ki vidékre is jönne. Jelentkezni 12 és 2 óra között, Szürke nővérek otthona, Bernáthné, Rákóczi-ut 39. 8726

MINDENEST azonnali belépésre keresek (jó bánásmód). Jelentkezni 1-től 4-ig Govrikné, Berde Mózes-utca 3, II. em. 8876

BEJÁRÓNŐT felveszek. Szentegyház-utca 5, II. ajtó 6. 8806

KOSZT hordásra idősebb megbizható nőt keresek. Cim a kiadóban. 8794

Alkalmazást keres

MOSÁST, vasalást vállalok lakásomon. Szabadság-tér 10, II. em. ajtó 17. 8736

GYÜMÖLCSÖS gondozását, felügyeletét, gyümölcstermő vidéken vállalom. Levelet kiadóba kérek „Ménész" jeligére. 8731

JÓ családból való deportált lány pénztárnoki vagy kiszolgáló állást keres. Cim a kiadóban. 8727

FÉNYKÉPÉSZ-segéd állást keres. Gyors, negativ és pozitiv retusőr. A portréfelvételezésben is gyakorlatom van. Választ pontos feltételekkel várok. Cim Ispán István, Dés, Papp-utca 7. 8785

Ingatlan-lakás

HÁZASTELEK Budai Nagy Antal-utcában, azonnal beköltözhető lakással sürgősen eladó. Szaniszló, Tordai-ut 2. 8637

HELYBEN pálinkafőzde teljes felszereléssel, épülettel együtt sürgősen eladó. Szaniszló, Tordai-ut 2. 8637

SAROKHÁZ, Szentistván-ut és Hajdu-utca 2. sarok, eladó. Értekezni Szentegyház-utca 1. II. emeleti iroda. 8634

GYERMEKTELEN házaspár keres egy szoba konyhás lakást, lehetőleg komforttal. Cim a kiadóban. 8651

HÁROM-négyszobás lakást, két helyiségből álló irodát és raktárt keresek, ügynököt dijazok. Cimeket a kiadóba „Ügyvéd" jeligére. 8764

ELCSERÉLNÉM 3 holdas, szoba-konyhás, istállós telkemet más városban lévő házonlóval. Siementháli tehén és széna eladó. Cim a kiadóban. 8788

KÜLÖNBEJÁRATU, közvetlen fürdőszobával, napos, szép, elegáns butorozott szoba elő- és halbejárattal központban magános uriembernek kiadó. „Két havi bér előre" jelige. 8799

BELVÁROSBAN 2—3 szobás lakást keresek. Költséget téritek. Simó. Szász Domokos-utca 18. 8823

LAKÁSNAK megfelelő 2 szobát, előszobát, belvárosit, elcserélnének belvárosi 1 szoba, előszobás irodával. Megbizott cime a kiadóban. 8312

TORDÁN, a belvárosban lévő 3 szobás összkomfortos magánlakásomat elcserélném Kolozsváron 2 szoba összkomforttal. „Azonnal beköltözhető" jelige. 8815

KIS családi ház és egy gyümölcsös sürgősen eladó. Érdeklődni Reguly-utca 2. 8728

SPORTÉLET

Kolozsvár vasárnapi sportműsora

Délelőtt 10 órai kezdettel a városi strandfürdőben: a KMSE uszóversenye.

Délután 3 órakor a városi sporttelepen: KKASE—CFR ifjusági mérkőzés.

Délután fél 5 órai kezdettel a városi sporttelepen: KMSE—Dermata „öregfiuk".

Délután 6 órai kezdettel a városi sporttelepen: Dermata SC—Zsilvölgy bányászválogatott.

Veszélyben a Kolozsvár és Marosvásárhely közötti sportbéke (?)

MAROSVASÁRHELY, junius 16. Tudósitónk jelenti: A székely főváros sportkörei még mindig a Kolozsváron elszenvedett 7:1-es labdarugó vereség hatása alatt állnak. A Szabad Szó a vereséghez füzött megjegyzéseiben a többi között ezt irja: *„Mi nem kételkedünk a kolozsvári csapat jobb játékában, de visszavágó győzelmének érdekében pénzt s fáradságot sem kimélve, sajnos, sportszerütlen viselkedéssel sulyosan ártott Kolozsvár és Marosvásárhely sportérdekeinek . . .«*

Tárgyilagosabb vásárhelyi szakemberek, akik szintén jelen voltak a KMSE—Marosvásárhely válogatott mérkőzésen, őszintén elismerik, hogy a kolozsvári együttes vitathatatlanul jobban játszott. Ezek a szakemberek a nagy gólarányu vereség okát a rossz elszállásolásban, a „szokatlanul füves" pályában és *Székely* kapus sérüléseiben keresik.

A vérmesebb vásárhelyi sportkörök kijelentik, hogy a két város között a sportbéke felborult, mert a közönség tulságosan sokat gunyolódott, sőt igen sok kolozsvári szurkoló a vásárhelyi csapat elutazása előtt odakiáltott a fiuknak, hogy: *„Mi az: angolosan távoztok? . . .«* Szerintük *az ilyen hangulatkeltés nem válik a sportkapcsolatok javára. Kijelentették még, hogy többé nem hajlandók mérkőzést játszani a KMSE-vel.*

E megjegyzésekkel kapcsolatban megkértük a KMSE Marosvásárhelyen tartózkodó főtitkárát, hogy mi a véleménye a Kolozsvár és Marosvásárhely közötti sportbéke megsértéséről:

— Véleményem szerint — mondotta a főtitkár — *a méltatlankodás fulzott.* A KMSE, maga az egyesület sportszerütlenséget nem követett el s a győzelem érdekében **sem pénzhez, sem fáradozáshoz** nem folyamodott, mint segitő tényezőkhöz, hiszen *a csapat ugyszólván fáradtság nélkül, könnyedén győzött. A marosvásárhelyi csapat nagy gólarányu vereségének legfőbb oka az elbizakodottság volt, ugyanazon ok, amely az első mérkőzésen a kolozsvári csapat 6:2-ös vereségét Marosvásárhelyen előidézte.* Az első mérkőzésen a marosvásárhelyiek, a második mérkőzésen a kolozsváriak kiroható támadó készsége érvényesült. Természetesen a füves talajon a KMSE magasabb technikai tudása és fortélyos csapatmunkája még bizonyos plusz volt a győzelemben s ezt nem lehet elvitatni. *A közönség hangulata sem lehet irányadó két jó csapat mérkőzésében.* Marosvásárhelyen a közönség hasonlóképpen csufolódott a *„nagy csapattal«*, de mi nem ennek tudtuk be a vereség okát. Söt az elszállásolás körülményeire sem hivatkoztunk, *hiszen tudjuk, hogy a mai rendkivül nehéz helyzetben nagy csoportok számára nem lehet kényelmes berendezkedést biztositani.*

— Legyünk tehát tárgyilagosak — fejezte be nyilatkozatát a főtitkár — és a *mult hibáin tanulva, állitsuk helyre a sportbékét és rendezzünk még sok-sok találkozót, amelyeken mindig a jobbik fog győzni, a komolyabban felkészült csapat.*

*

Csiki a CFR játékosa. Lapunk tegnapi számának sportrovatában „Elutazott Kolozsvár válogatottja" cimmel megjelent cikkünkkel kapcsolatosan a CFR szakszervezet részéről azt a felvilágositást kaptuk, hogy Csiki nem a Haggibbor, hanem a CFR labdarugó csapatának tagja.

ELADÓ sürgősen Budapestre való eltávozásom miatt 2 szoba, konyha, fürdőszoba, előszoba, gyümölcsössel, frontja két utcára nyilik, modern lakás 7,500.000 lej. — Patautca elején elegáns, uj 4 szobás, komfortos, gyümölcsöskerttel családi okok miatt 9,500.000 lejért. — Állomás mellett faraktárnak alkalmas házastelek, 3 szobás konyhás, azonnal beköltözhető 3,500.000 lejért. — 2 szobás, konyhás, nyárikonyhával, családi ház 5,500.000 lej. — Családi ház 3×1 szoba, konyha, fürdőszoba 9,000.000 lejért. — Börgyár közelében 2 millió lejtől 6 millió lejig családi ház beköltözhető. — Ha venni, vagy eladni akar, forduljon bizalommal irodámhoz. Papp kereskedelmi ügynökség Szappan-utca 13. 8814

SÜRGŐSEN eladó központban áthelyezés miatt 4 szobás komfortos plusz 5 szobás emeletes ház kifogástalan állapotban 22 millió lejért, bankadósság átvehető 5 millió. 2×2 szoba, konyha plusz 1 szoba 7,000.000 lej bankadósság átvehető 3,500.000 lej, belvárosi ház azonnal beköltözhető. Papp kereskedelmi ügynökség Szappan-utca 13. 8813

KIADÓ egy különbejáratu butorozott szoba két fiatalembernek ágynemü nélkül Horea-utca 72. 8825

MAGYAR tisztviselőnő különbejáratu butorozott szobát keres, fürdőszoba használattal. Cim: Hubay és Szabó, Főtér 16. Gr.

ELADÓ Dónát-uton 2 hold szép gyümölcsös, 2 szoba, konyha, istállóval, 2 hold gyümölcsös a kányafői uton. Györgyfalvi-ut 61. 8831

MAGÁNOS nyugdijas idősebb nő keres üres szobát főzőkályhával a belvárosban. Cimeket „Julius 1" jeligére. 8824

ELADÓ házhely a kardosfalvi vámnál. Érdeklődni ugyanott. Gr.

SÜRGŐSEN eladó házak: Horea-uton beköltözhető lakással, négy üzlethelyiséggel. Teleky-utcában beköltözhető lakással, üzem helyiséggel. Központban beköltözhető ultramodern lakással, üzlethelyiséggel. Pékség üzemben, lakásokkal. Györgyfalvi-uton családi ház. Ezenkivül több ház és telek. Butorozott szobákat keresek jól fizető ügyfeleimnek. Átadó központban 6 szobából álló helyiség. Irodának vagy banknak megfelelő. „Express" iroda, Dózsa György-utca 6. 8755

ELCSERÉLNÉM Atilla-ut környéki 1 szobás összkomfortos modern villa-lakásomat 2—3 szobás összkomfortossal. Ajánlatokat „Megegyezés" jeligére kérek a kiadóba. 8832

KÖZPONTBAN 2—3 szobás, komfortos lakást keresek butorral vagy anélkül. Déri—Deheleanuné Józsa Béla Athenaeum, Jókai-utca 2, I. em. 8780

KÉT magyar tisztviselőnő, 2 szépen butorozott keres, fürdőszoba használattal, lehetőleg egy helyen „Pontos fizető" jeligére, cim a kiadóban. Gr.

KIADÓ raktárnak szuterin helyiség. Szentegyház-utca 28. 8802

BUTOROZOTT szobákat keresek jól fizető ügyfeleimnek. Átadó központban 6 szobából álló helyiség banknak, vagy irodának. „Express" iroda Dózsa György-utca 46. 8755

Különfélék

ÁRUSZÁLLITÁST, költöztetéseket vállalok. Berde Mózes-utca 3, II. em. 8686

ZÖLDSÉGFÉLÉKET és gyümölcsöt, élő és vágott baromfit, libazsirt szállitunk gyorsan és pontosan a napi áron. Kissmann Benzin, Arad Str. Matei Corvin 6.

NAGYVÁRADRA és vissza, valamint **BUDAPESTRE**
inditunk **NAPONTA** autót
Vállalunk **személy** és **áruszállitást.**
Költözködéseket szakszerüen eszközlünk.
Transcolectiv és Universal Transport szállitók
Szabadság-tér 27. — Telefon: 617

KÉZITÁSKÁKAT bármilyen hocort szövet, vászonanyagból elegáns kivitelben készitek, ugyanott irógéppel magyarnyelvü másolást olcsón vállalok. Kölcsei-utca 2. 8685

DIAMANT Izsó, Diamant János, Vajda Anikó exlibrissel ellátott, vagy bármely Diamant-könyvtárból származó könyvért darabonkint magas jutalmat kap az, aki visszahozza Majális-utca 46, Szegőhöz. Reggel 7—8 között. 8703

FIGYELEM! Felhivom az autó- és géptulajdonosok figyelmét, hogy a Budai Nagy Antal-utca 122 szám alatt autóhütő szakszerü javitását és mindennemü autogénhegesztést vállalok. Sürgős esetben a hütő- és benzintartály le és felszerelését helyben végzem. Tisztelettel Dudás János. 8763

OLCSÓN szállitunk vasuttól-vasutig, vidékről-vidékre, háztól-házig árut, anyagot, butort. Széchenyi-tér 20. 9060

KÉREM azt az ismeretlent, aki levelet hozott Tarisznyástól és Monoszesztől, adja le a Világosság kiadóhivatalába. Gr.

KOSZTIN Árpád joghallgató leckekönyve elveszett. Érvénytelen. 8792

BŐRDISZMŰVES üzletemet és műhelyemet a Deák Ferenc-utca 32 alól áthelyeztem az Egyetem-utca 11 alá, ahol mindenféle rendeléseket és javitásokat vállalok. Hozott anyagok elkészitését is vállalom. Magdás Jenő bőrdiszmüves, Egyetem-utca 11. 8783

BUDAPESTRE 19-én indulok, megbizásokat elvállalok. Sebestyén, Kinizsi-utca 8. 8766

OROSZ órákat adok, M-lle Illakowicz, Biztositó Hivatal, Jókai-utca 12. 8767

KÉT pár rossz zokniból készitek egy jót. Munkát délután vállalok, Árpád-ut 9. 8771

ELVESZETT fél fekete női kesztyü Dónát, Rákóczi, Fellegvári-utakon Astoriáig. Megtaláló jutalom ellenében adja le bordélyüzletbe az Astoria épületében. 8796

A FERENCRENDIEK templomában azt a hölgyet kérem, aki megtalálta, illetve felvette arany karkötőórámat, ismerősök lábtól, jutassa el Mikó-utca 61 alá, ellenben bünvádi feljelentést teszek. 8681

ELVESZETT az Attila-ut 13 előtt Mihályi Gyula névre szóló összes okmányok. Kérem a megtalálót jutalom ellenében adja le Attila-ut 13 alá. Gr.

SZABÁS szakrajzok tanitása. Geltch Edit volt ipariskolai tanitónőnél, Majális-utca 58. 8021

FELKÉREM azt a Szabó nevezetü urat, aki szerdán érkezett Hamburgból és hirt hozott Jakab Jankó János Dezső közös bajtársáról, keresse fel feleségét Kun Géza-utca 35, Bálint Mártonnál. 8827

JANOSHÁZI György egyetemi leckekönyve pénteken Széchenyi-téren elveszett. Jutalom. Széchenyi-tér 40, II. emelet. 8820

SZERETNÉK megismerkedni egy 30—33 éves disztingvált uriemberrel házasság céljából. Jelige „Tartós barátság". 8811

Nagymennyiségü
olcsó textiláru, női és férfiszövet
és egyéb ruházati cikkek beérkeznek kiosztásra a MÁGISz elárusitási helyein. — Cim:
MÁGISz bolt és Ruten (volt Scherg üzlet).

MEGISMERKEDNÉK házasság céljából idősebb független jobb iparossal vagy özvegy urral. Kisegitő társ lenne üzletnél. Levelet kérem a kiadóba irni „özvegy" jeligére. 8809

ELVESZETT a kolozsvári egyetem 1720—1910 számu Ferdinand Herez névre kiállitott doktori oklevele. Semmis. 8806

JASKÓ Józsefné közgazdaságkari indexe elveszett. Semmis. 8805

A KOLOZSVÁRI volt m. kir. állami leánygimnázium által Ferencz Noémi részére kiállitott érettségi bizonyitvány elveszett. Érvénytelen. 8828

Mindennemü
kereskedelmi áru- és butorszállitási
helyben és vidéken vállal az
„EXPRESS"
szállitási vállalat.
Iroda: Horea-ut 34. Telep: Szent István-ut 33—35. Telefon: 474.

KÉRJÜK azt a kolozsvári leventét, aki Bánffyhunyadon kiszállt és hirt hozott Török Zoltánról, sziveskedjék cimét azonnal tudatni aggódó szüleivel. Török Sándor Fecske-utca 25. 8829

BENKE Sándor közgazdásznak a Kolozsvári Magyar Tudományegyetem Közgazdaságtudományi kara által kiállitott eredeti leckekönyve elveszett. Ezen okmány semmis. 8737

ELVESZETT Jankovits Emanuel névre szóló iratokkal pénztárca, kérem a megtalálót adja le Tordai-ut 6 alá. 8812

Minerva Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Kolozsvár. — Felelős vezető: Kiss Menyhért igazgató.